

PAPER DETAILS

TITLE: AILELER VE ÖĞRETMENLER ARASINDAKİ İLETİSİM İÇİN GÜNCEL BİR

UYGULAMA:WHATSAPP GRUBU ÖRNEĞİ

AUTHORS: Nuran TUNCER

PAGES: 1037-1063

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1348670>

AİLELER VE ÖĞRETMENLER ARASINDAKİ İLETİŞİM İÇİN GÜNCEL BİR UYGULAMA: WHATSAPP GRUBU ÖRNEĞİ

A TREND APPLICATION FOR THE COMMUNICATION BETWEEN PARENTS AND TEACHERS: WHATSAPP GROUPS SAMPLE

Nuran TUNCER¹

Öz: Bu çalışma okul öncesi ve ilkokula devam eden çocuğu olan ailelerin çocuklarının öğretmenleriyle iletişimde WhatsApp gruplarının kullanım amaçlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 38'i okul öncesi 33'i ilkokul olmak üzere eğitime devam eden çocukların ebeveynleri ve öğretmenlerle iletişimde WhatsApp gruplarını kullanan 71 ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda yüz yüze görüşme yöntemiyle elde edilen veriler, ses kayıt cihazı yardımıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniğine göre çözümlenmiştir. Veri analizleri sonucunda, WhatsApp grubunun özellikleri, kullanım amaçları, avantaj ve dezavantajları, yaşanan problemler ve öneriler olmak üzere beş ana tema belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuğu olan ailelerin öğretmenlerle iletişimde WhatsApp grubu kullanma nedenlerine ilişkin görüşlerinin, kullanım amaçları, avantaj ve dezavantajları ile yaşanan problemler konusunda genellikle benzerlik gösterdiği, ancak en beğenilen özelliği, nelerin paylaşıldığı ve öneriler konusunda farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, okul öncesi ve ilkokul eğitiminde WhatsApp gruplarının aile-öğretmen iletişimde oldukça sıklıkla kullanılan bir uygulama olduğu belirlenmiştir. Ayrıca görüşme yapılan aileler, öğretmenlerle iletişimde WhatsApp gruplarının birçok avantajının yanında amaç dışı kullanım, zaman kaybı, yanlış anlaşılmalara, mahremiyetin korunmaması, içerik kirliliği gibi çeşitli dezavantajları olduğunu belirterek bunları önlemeye yönelik olarak, amacına uygun kullanılması, çocukların kıyaslanmaması ve bazı paylaşımların özelden yapılması gibi öneriler sunmuşlardır. Çalışmanın amacı doğrultusunda; öğretmenlerle iletişimde WhatsApp gruplarını kullanan ebeveynlere iletişim kuralları, mahremiyet ve etik konularında eğitimler verilerek, yaşanan dezavantajların azaltılabileceği konularında öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Okul öncesi eğitim, ilkokul, WhatsApp uygulaması, Aile-öğretmen iletişimi, Okul aile iş birliği, Aile katılım modeli

Abstract: This study aims to find out the viewpoints of the parents who have kindergarten or primary school children about the purposes of the use of WhatsApp groups to communicate with the teachers of their children. Of the qualitative research methods, interview technique was used in this study. The study was carried out through semi-structured interview questions. The study group of this research consists of 71 parents using WhatsApp groups to communicate with their children's teachers, 38 parents whose children attend a kindergarten and 33 parents whose children attend a primary school. According to the aim of the study, the data obtained through the face-to-face meeting method have been picked up by means of a tape recorder. The data obtained have been analyzed according to the descriptive analysis technique. As a result of data analyses, five main themes have been determined as the features of WhatsApp group, the purposes of the use of it, its advantages and disadvantages, the problems experienced and suggestions. Moreover, the views of the parents, with kindergarten or primary school children, regarding the reasons for the use of WhatsApp groups show similarities in the purposes of its use, advantages, disadvantages and in the problems experienced in general. However it has been found out that there are differences in its most popular feature, what is shared and in suggestions. Besides, it has been determined that WhatsApp groups are frequently used for parent-teacher communication in kindergarten and primary school education. On the other hand, the parents interviewed have remarked various disadvantages such as misuse of it, misunderstandings, breaching of privacy, comparisons of children, waste of time, content pollution. In addition, they have made a number of suggestions such as using it properly, not comparing children, messaging privately if necessary. According to the aim of the study, the suggestions about reducing the disadvantages experienced have been made by training the parents in relation to communication rules, privacy and ethics.

Keywords: Primary school, WhatsApp application, Parent - teacher communication, School family cooperation, Parents involvement model

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, nurantuncer72@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8748-5084

Bu makaleye atıf vermek için:

Tuncer, N. (2021). Aileler ve Öğretmenler Arasındaki İletişim İçin Güncel Bir Uygulama: Whatsapp Grubu Örneği, *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 1037-1063

Cite this article as:

Tuncer, N. (2021). A trend application for the communication between parents and teachers: Whatsapp groups sample, *Trakya Journal of Education*, 11(2), 1037-1063

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Recently, WhatsApp has been the most globally popular application with the opportunities it offers such as free messaging, sharing unlimited photos, videos or any other media as well as voicemails and sound records with another user or groups, displaying the details such as delivered/read etc. (Balcı & Şahin, 2018). A good number of studies (Avcı, 2020; Balcı ve Şahin, 2018; Sanders, 2016; Wasserman ve Zwebner, 2017) have been done on the reasons why it is widely preferred for parent- teacher communication and on the purposes of the use of WhatsApp, which is cheaper, more practical, and quicker in comparison to the other alternatives. On the other hand, the number of studies on parents' views regarding the use of this application is highly limited.

This study aims to determine the views of parents whose children attend a kindergarten or a primary school regarding the purposes of the use of WhatsApp groups as well as its advantages and disadvantages during parent-teacher communication.

Method

A qualitative research method has been used in this study. Interview technique, which is frequently preferred in similar basic qualitative researches. The group of the study consists of 71 parents, 38 parents whose children attend a kindergarten and 33 parents whose children attend a primary school affiliated to the Ministry of National Education in the centrum of Tokat province. The basic criterion in this study is that the participants, all of whom have children attending a kindergarten or a primary school, use WhatsApp groups to communicate with teachers. The volunteers of the parents who complied with the criteria were included in the study. Also, 70 of the parents are mothers and 1 is father.

Findings Discussion and Conclusion

In the study, the purposes of the use of WhatsApp have been determined as activity sharing, communicating quickly, mass informing (i.e. informing collectively), teachers' sharing homework and notifications about the school, photos and videos from classes, parents' receiving information about their children with every moment. Furthermore, it has been found out that parents use WhatsApp groups for some purposes such as to solve problems, to share classroom environments etc.

When its advantages for the parents who have children attending a kindergarten or a primary school are considered, sharing activities, communicating quickly and being informed collectively are the three purposes mentioned most, which was highly foreseeable.

Another remarkable result is that the fourth most frequent purpose is teachers' sharing homework. This is among the purposes of only the parents who have children attending a primary school. That homework is sent parents via WhatsApp groups can cause children not to take the responsibility of it as it should be. Therefore, they do not pay enough attention, come up against their parents as well. .

When children have not done their homework, teachers should solve such problems concerning homework, which is in their own area of responsibility, without letting parents' involvement and provide students to consider homework as an indispensable part of their learning objectives, not a burden, by letting them experience any emotion they can face in the classroom. The homework sent via WhatsApp groups to the parents can cause children's reluctance to it, resistance against their parents and a conflict in families.

Another result of the study is advantageous and disadvantageous situations. The parents, also, consider most of the purposes of the use of such groups as advantages. Communicating easily and quickly, finding out what has happened in the classroom, being informed about the details through photos and videos are discussed as the most advantageous features. Contrarily, misuse of it, misunderstandings, breaching of privacy, comparisons, waste of time, content pollution (gossip) are discussed as the disadvantages of it.

Another fundamental benefit of WhatsApp is that it is free and practical. This leads to several problems mentioned above as disadvantages including the problems between parents and teachers using WhatsApp groups.

As for the other advantages, the problems deriving from WhatsApp use have been stated as occupation of the groups with trivial and unnecessary messages, arguments between parents, homework done by parents, comparisons of children by parents, privacy disregarded, competitions between parents.

When the results are considered, it can be said that WhatsApp makes parent-teacher communication as well as parents' involvement easy. Still, there are a number of disadvantages as can be seen in any situation.

In order to use WhatsApp groups soundly and smoothly, it is initially required to set and elaborate the rules ranging from scheduling messaging hours to the content to be shared and to take several precautions. Only if it is used in this way by predetermining the rules and setting a framework, a communication free of problems is possible.

Moreover, the circumstances changing drastically due to the unsettling pandemic have also led to changes in the process of education and schools as well as in the conditions of parents' involvement. Therefore, this study provides an insight into how this period has affected parent-teacher communication and the parents involvement through the reorganization of the situations by both parents and teachers accordingly the current conditions.

GİRİŞ

Aile, insan yaşamında doğumdan önce başlayan ve doğumdan sonra da devam eden ve tüm yaşam boyunca varlığını sürdüren bir kurumdur (Özdamlı ve Yıldız, 2014). Bu yüzden de çocuğun eğitim hayatı planlanırken çocuğu aileden bağımsız düşünmek doğru değildir gerekmektedir. Çünkü insanın hayatında önemli bir rolü olan aile, çocuğun gelişiminde, okul ve ev hayatı arasındaki köprüyü oluşturmakta anahtar bir rol üstlenmektedir (Tuncer, Sak, ve Şahin, 2018). Özellikle okul öncesi yıllardan başlayarak çocuğun gelişim ve öğrenmesinde en önemli role sahip olan kurum olan aile, çocuğun ilk öğretmenidir. Bu yüzden de ailenin çocuk üzerindeki etkileri oldukça güçlüdür (Nutkins, McDonald, ve Stephen, 2013). Etkili bir aile-öğretmen etkileşimi çocukların tüm gelişimlerini destekleyerek okul-aile arasındaki bağın gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır (Atabey ve Şahin, 2011). Okul-aile iş birliği çerçevesinde ebeveynlerle öğretmenler arasındaki iletişim alan yazında "aile katılımı" olarak adlandırılmaktadır (Temel, Aksoy, ve Kurtulmuş, 2010; Ünüvar, 2010; Tezel-Şahin ve Özyürek, 2016; Sak, Şahin-Sak, Ayyürek, ve Taşkın, 2017; Wasserman ve Zwebner, 2017). "Aile Katılımı" kavramı, anne-babaların çocuğun doğumundan yetişkinlik çağına kadar onların eğitim ve gelişmelerinin tüm aşamalarında yer almalarının en geniş adıdır (Keyes, 2004). Burada amaç, çocuğun eğitim süreci ile ilgili ebeveynler ile eğitim kurumu arasındaki karşılıklı ilişkidir (Fischer, 2010). Ebeveynler ile öğretmenler arasındaki bu ilişki aynı zamanda aile katılımı sürecinin önemli bir parçası olarak da ifade edilmektedir (Wasserman ve Zwebner, 2017).

Araştırmalar, aile katılımının her düzeyde çocuklar, eğitimciler, aileler ve okullar açısından önemli ve katkı sağlayıcı olduğunu ortaya koymuştur (Çelenk, 2003; Keçeli-Kaysılı, 2008; Çakmak, 2010; Temel vd, 2010; Aktaş Arnas ve Yaşar, 2011; Atabey ve Şahin, 2011; Özdamlı ve Yıldız, 2014; Sak, Şahin Sak, Atli, ve Şahin, 2015; Tezel-Şahin ve Özyürek, 2016; Sak vd, 2017; Wasserman ve Zwebner, 2017; Hamlin ve Flessa, 2018; Wahyuni ve Febianti, 2019; Avcı, 2020;). Yapılan çalışmalar, okul ile düzenli iletişim kuran, bu iletişime dayalı olarak çocuğunu destekleyen aile bireylerine sahip çocukların akademik başarısı daha yüksek bulunmuştur (Çelenk, 2003; Hakyemez, 2015; Hamlin ve Flessa, 2018). Bu durum aile katılımının önemini göstermektedir. Ancak bunun için öğretmenler ve ebeveynler arasında etkili bir bağlantı kurulması gerekmektedir. Öğretmenler ve ebeveynler arasında bu etkili bağlantıyı oluşturmak için, öğretmenin ebeveynlerle iletişim kurması ve onları hem okul faaliyetlerine hem de çocuklarının eğitimine katılmaya teşvik etmesi gerekir (Ho, Hung, ve Chen, 2013). Okullar ailelerle öğretmenler arasındaki iletişimi sürdürmek için çok farklı yollar kullanmaktadırlar. Bunlar arasında; telefon görüşmeleri, haber mektupları, yazışmalar, fotoğraflar, kitapçıklar, okul ziyaretleri, duyuru panoları, teyp ve video kayıtları, broşürler, bültenler, portfolyo dosyaları, toplantılar, geliş-gidiş zamanları gibi teknikler en yaygın olanlardır (Temel vd, 2010; Aktaş Arnas ve Yaşar, 2011; Tuncer, Sak ve Şahin, 2011; Çağdaş ve Seçer, 2011; Çalışkan ve Ali, 2015; Tezel-Şahin ve Özyürek, 2016;). Bununla birlikte günümüzde yeni bir iletişim şeklini gündeme getiren küresel salgın tüm dünyada

ailelerin öğretmenle iletişim kurma yollarını sınırlandırarak, yeniden düşünmemizi sağlamıştır. Zira okulların bir süredir uzaktan eğitimle devam ediyor olması, ailelerin okula gelip gidememeleri, çocukların eğitimlerine evden bilgisayar başından online devam ediyor olması aile ile öğretmenin iletişiminin de şimdilik teknolojik araç gereçler aracılığıyla yürütülmesini zorunlu kılmıştır. Değişen bu şartlarda ailelerle öğretmenlerin iletişiminde beklentiyi karşılayabilmek için okula gelme ve fiziksel olarak aynı ortamda olma durumunu göz gardı edecek, mevcut durumun getirdiği farklı iletişim yollarına ihtiyaç duyulmaktadır (Balcı, 2017). Son birkaç yılda, yeni teknolojilerin kullanımının çeşitlenmesi ve genişlenmesi sayesinde İnternet tabanlı bilgisayar veya akıllı telefondaki uygulamalar sayesinde öğretmenler ve ebeveynler arasındaki iletişim kanalları artırmıştır (Thompson, 2009). Sosyal medya, WhatsApp, SMS ve Instagram uygulamaları her zaman ve her yerden doğrudan mesajlaşmaya izin verdiğinden bu uygulamaların kullanımı ebeveynler ve öğretmenler arasındaki karşılıklı ulaşılabilirliği önemli ölçüde artırmaktadır (Jacobson, 2003; Shechtman ve Boucherian, 2015). Bu nedenle öğretmenlerle iletişim kurmak isteyen ebeveynlere, internet kullanımı olan bilgisayar ve akıllı telefonların her biri kendine özgü özelliklere sahip çok çeşitli iletişim fırsatları sunmaktadır (Wasserman ve Zwebner, 2017). Bu çeşitlilik, öğretmenlerin ve ailelerin ihtiyaçlarına en uygun olanı seçmelerine olanak tanımaktadır. Yapılan araştırmalar e-mailin ebeveynler tarafından öğretmenlerle iletişim kurmak için en çok kullanılan iletişim kanalı olduğunu göstermiştir (Walsh, Cromer, ve Weigel, 2014; Mayangsari ve Aprianti, 2017; Wasserman ve Zwebner, 2017). Diğer iletişim kanallarının ise Facebook, ya da anında mesajlaşmaya, fotoğraf ve video göndermeye izin veren WhatsApp olduğu ifade edilmektedir (Kurtz, 2014). Ebeveynler ve öğretmenler arasındaki iletişimin büyük bir kısmı ise genel olarak anlık mesajlar aracılığıyla, WhatsApp'ın yaygın olarak kullanıldığı akıllı telefonlar aracılığıyla oluşmaktadır (Shechtman ve Boucherian, 2015).

Araştırmacılar yeni teknolojilerin aile ve öğretmen arasındaki iletişimi sağladığını ve bunun gelecekte de artarak devam edeceğini ifade etmektedirler (Avcı, 2020; Balcı ve Şahin, 2018; Aslı Balcı ve Tezel-Şahin, 2016; Wasserman ve Zwebner, 2017). Zira internet aracılığıyla öğretmenle iletişim kuran ebeveynler her zaman öğretmene daha hızlı ve daha kolay ulaşabilir olduğundan Whatzaap, uygulamasını tercih etmektedirler (Olmstead, 2013). Bu uygulamalar ebeveynlerle öğretmenlerin iletişiminde yer ve zaman sınırı olmayan iletişim fırsatları sunmaktadır (Wasserman ve Zwebner, 2017). Bunun yanında özellikle akıllı telefonlar sayesinde WhatsApp'ın yaygın olarak kullanılması, temelde ebeveynin öğretmene ulaşmasını artırarak ebeveynler ve öğretmenler arasında daha hızlı iletişim için yeni fırsatlar oluşturmaktadır (Shechtman ve Boucherian, 2015).

Bu nedenle akıllı telefonlardaki WhatsApp uygulaması ebeveynler ve öğretmenler arasındaki iletişim biçimini şekillendirmekte ve ebeveynlerin çocukların sınıf içindeki etkinliklerine daha fazla katılımını sağlıyormuş gibi algılanmaktadır. (Kurtz, 2014). Bu da ebeveyn ve öğretmen arasındaki iş birliğini artırarak ebeveynlerin katılımının derinliğini etkilemektedir (Starhovsky vd, 2008). WhatsApp üzerinden paylaşılan sınıf ortamına ait fotoğraf ve videolar ile ebeveyni sınıfın içine misafir ederken, İki tarafı birbirine yaklaştırarak karşılıklı güvene dayalı sağlıklı bir ortaklık kurulduğu hissi yaratmaktadır. Ayrıca bu kullanımın iki taraf arasındaki kişilerarası gerilimin azalmasında ve dolayısıyla ebeveyn memnuniyetinin artmasında etkili olduğu görülmüştür. Chernyshov (2013), akıllı telefonlardaki uygulamalar aracılığıyla sıkça iletişim kuran öğretmenin ebeveyn katılımı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. Olmstead (2013), hem ebeveynlerin hem de öğretmenlerin teknolojinin aralarındaki iletişimi optimize ettiğini, cevap süresini kısalttığını ve dolayısıyla ebeveynin okula olan tutumunu olumlu yönde etkilediğini, aile katılımını artırdığını ve öğrencinin başarılarını büyük ölçüde etkilediğini göstermiştir.

Yapılan araştırmalar ebeveynlerin okulla olan iletişiminde en çok cep telefonu, dizüstü bilgisayar ve akıllı telefon kullandığını göstermektedir. Ayrıca ebeveynlerin çocuk-aile iş birliğini ve aile katılımını geliştirmek için teknik altyapıya sahip oldukları görülmüştür. Bunun yanında okul-aile iş birliğini ileri seviyeye taşımak için mobil teknolojilerle iletişimin gerekliliği konusunda ebeveynler arasında görüş birliği olduğu bulunmuştur (Özdamlı ve Yıldız, 2014). Ancak ebeveynler ve öğretmenler arasındaki iletişimi büyük ölçüde artıran elektronik medyanın, kendisinden kaynaklanan pek çok avantajı olduğu kadar dezavantajları da vardır. Özellikle internet aracılığıyla e-mail ve web sayfası gibi araçların sayılan pek çok avantajının yanında belirli bir kullanıcı kitlesine ve belirli bir kültüre hitap etmesinden dolayı ailelerin kullanımını zorlaştırabilmektedir (Balcı, 2017).

Son zamanlarda artan teknolojik ilerlemeler ve akıllı telefon uygulamalarının çeşitliliği, ailelerin yoğun gündemlerinden kaynaklı okula sıklıkla uğrayamamaları ve akıllı telefonlarda sunulan ücretsiz

sosyal medya kullanım programları ailelerle iletişim ve iş birliği sağlamada kolay kullanılan ve tercih edilen bir araç olabileceği belirtilmiştir (Aslı Balcı ve Tezel-Şahin, 2016; Sanders, 2016; Wasserman ve Zwebner, 2017; Balcı ve Şahin, 2018; Avcı, 2020;). Ayrıca akıllı telefon uygulamalarının bireylerin günlük hayatlarında çok fazla zamanlarını kapladığı ve burada en çok kullanılan uygulamanın da WhatsApp olduğuna işaret etmektedir (Montag vd, 2015). Son yıllarda WhatsApp'ın internet paketi sayesinde ücretsiz olarak kullanıcılarına sunduğu, sınırsız mesaj, fotoğraf-video ve ses kaydı paylaşımı, okundu-görüldü bilgisi verme ve tüm bu özellikleri kurulan grup üzerinden topluca hedef kitleye ulaştırabilme gibi pek çok özelliği WhatsApp'ı tüm dünyada en çok kullanılan mesajlaşma uygulaması haline getirmiştir (Balcı & Şahin, 2018).

Mevcut haberleşme çeşitlerine nazaran hem daha kolay hem ücretsiz hem de daha hızlı iletişim ve bilgi paylaşımı sağlayan bu haberleşme yolunun, öğretmenler ve ebeveynler arasındaki iletişim trafiğinde neden çok fazla tercih edildiğiyle ilgili pek çok çalışma, (Sanders, 2016; Wasserman ve Zwebner, 2017; Balcı ve Şahin, 2018; Avcı, 2020), WhatsApp uygulamasını kullanım amaçlarını öğretmenler açısından incelemiştir. Bu yüzden de WhatsApp uygulamasını kullanımının bir diğer ayağı olan ailelerin bu konudaki görüşlerini inceleyen çalışmalar yetersiz kalmıştır. Bazı çalışmalarda ise avantajlarının yanında önemli dezavantajlara da sahip olduğu ifade edilen bu uygulamanın kullanımının araştırılması, uygun kullanım için gerekli öneriler ortaya koyulması açısından önem taşıdığı vurgulanmaktadır (Bouhnik, Deshen, ve Gan, 2014; Wahyuni ve Febianti, 2019; Avcı, 2020). Bu çalışma ailelerin çocuklarının öğretmenleriyle olan iletişiminde WhatsApp gruplarının kullanım nedenlerini, avantajlı ve dezavantajlı yanlarını, öğretmenle kurulan haberleşme trafiğinde WhatsApp uygulamasını kullanan okul öncesi ve ilkokula devam eden çocuğu olan ebeveynlerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada temel nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırmalarda, araştırmacı, çoğunluk hakkındaki genel doğrunun ne olduğunu bulmak yerine, insanların deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, dünyalarını nasıl kurduklarını, nasıl bir anlam yüklediklerini dikkatli ve titiz bir biçimde derinliğine anlamaya çalışır.” (Merriam, 2013, s.5). Bu nedenle bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni fark ettiğimiz, ancak derin ve detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları incelemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Olgubilim çalışmalarının temel amacı, bir olguyla ilgili kişisel deneyimleri, daha genel bir düzeye çekmektir (Creswell, 2013).

Araştırmada okul öncesi ve ilkokul eğitimine devam eden çocukları bulunan ailelerin öğretmenle olan iletişiminde WhatsApp gruplarının kullanılabilirliğine ilişkin düşüncelerini görüşme yoluyla elde edilen verilere dayanarak incelemeyi ve bu görüşleri karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Başka bir deyişle, çalışmanın amacı bir bakış açısı ya da görüşü anlamaktır (Merriam, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat İli merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anasınıfı ve bağımsız anaokullarında çocuğu olan ve öğretmenlerle iletişimde WhatsApp gruplarını kullanan 38 okul öncesi ve 33 ilkokul olmak üzere toplam 71 ebeveyn oluşturmuştur. Araştırma kapsamındaki anne-babaların görüşleri araştırmacı tarafından belirlenmiş sorular çerçevesinde irdelenmiştir. Çalışmanın katılımcıları, daha zengin bilgi alınabilecek kişilerin seçilerek görüşlerinin daha derinlemesine anlaşılmasına fırsat verdiği için amaçlı örnekleme (purposeful sampling) yöntemi ile belirlenmiştir (Patton, 2014). Amaçlı örnekleme, “çalışmadaki temel olguyu açığa çıkartmaya yardım edebilecek katılımcıları seçme sürecidir” (Creswell, 2013:s. 108). Bu çalışmada amaçlı örnekleme tekniklerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, çalışmaya dâhil edilecek katılımcıların bazı kriterlere uygunluğu esasına dayanır (Creswell, 2013). Bu araştırmada temel ölçüt, katılımcıların anaokulu, anasınıfı ve ilkokula giden çocuğu olması ve öğretmenle iletişim kurmak için WhatsApp grubu kullanmasıdır. Bu ölçütlere uyan ebeveynler arasından gönüllü olanlar araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan ebeveynlerden 70'i anne bir tanesi babadır. Çalışmaya katılan ebeveynlerin demografik özelliklerine bakıldığında ise, ebeveynlerin 20'sinin 24-28, 25'inin 29-33, 17'sinin 34-38 9'unun 39-43 yaş aralığında olduğu;33'ü ev hanımı, 10' u öğretmen, 20'si özel sektörde, 4'ü memur, 2'si de mühendis 1'i

akademisyen 1'i hemşire olarak görev yaptığı anlaşılmıştır. Ebeveynlerin eğitim durumuna bakıldığında ise; 24' ünün üniversite, 28'inin lise, 11'inin ortaokul ve 8'inin de ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir.

Çalışma Grubunun Özellikleri

Çalışmaya katılanlar ebeveynlerin öğretmenleriyle olan iletişimde WhatsApp grubu kurma isteği çoğunlukla (n=53) öğretmenlerden gelmiştir. Ailelerden gelen teklif oranı (n=18) dir.

Tablo 1.

Ailelerinin öğretmenleriyle iletişimde WhatsApp grubunu kullanma sürelerine ilişkin veriler

Süre	Okul Öncesi (n)	İlkokul (n)
1 yıldan az	29	6
1 yıl	5	3
2 yıl	4	11
3 yıl	-	5
4 yıl	-	5
4 yıldan fazla	-	3
TOPLAM	38	33

Araştırmaya katılan ebeveynlere “Öğretmenle iletişimde WhatsApp grubunu ne zamandır kullanıyorsunuz?” sorusu sorulduğunda ebeveynlerin, çoğunluğunun (n=35), “1 yıldan az” bir kısmının ise (n=15) iki yıl çok az bir kısmının da (n=3) dört yıldan fazla cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan annelerden öğretmenlerle iletişimde WhatsApp uygulamasının kullanılabilirliğine ilişkin düşüncelerini belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formunda katılımcının yaşı, eğitim durumu ve mesleği ile ilgili sorular yer almıştır. Bu görüşme için ilk önce yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılandırılmış görüşmeler kadar katı, yapılandırılmamış görüşmeler kadar da esnek olmayan; bu iki uç arasında yapılan görüşmelerdir (Karasar, 2009). Görüşme kurallarının oluşturulmasında iç geçerliği sağlamak amacıyla, çalışmanın amacı dikkate alınarak ve ilgili alan yazın taranarak çalışma kapsamında yer alabilecek soru havuzu oluşturulmuştur. Sorular hazırlanırken soruların anlaşılır, açık, tarafsız, çok boyutlu olmayan, kaynak kişinin verebileceği veriler içeren sorular olmasına, alternatif ve sonda soruların yer almasına özen gösterilmiştir (Karasar, 2009; Şimşek ve Yıldırım, 2011). Soru havuzundaki soruların araştırmanın amacına ve nitel araştırmaya uygunluğu okul öncesi ve ilköğretim alanında görev yapan üç akademisyenden uzman görüşü alınarak yeniden düzenlenmiştir. Uzmanların dönütleri doğrultusunda düzenlenen kurallar, çalışma grubunda yer almayan ve öğretmenlerle iletişimde WhatsApp uygulamasını kullanan 2 anneye uygulanarak pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler sonunda sorular yeniden düzenlenmiş, bazı sorular çıkarılmış, bazı soruların ise yerleri değiştirilmiştir. Hazırlanan görüşme protokolünde;

- 1-WhatsApp grubu kullanma isteği kimden geldi?
- 2-Ne kadar süredir WhatsApp grubu kullanıyorsunuz?
- 3- WhatsApp grubunda anne-babadan hangisi yer alıyor?
- 4-WhatsApp grubunda kimler paylaşım yapıyor? Neler paylaşılıyor?
- 5-WhatsApp grubunun ne gibi avantajları var?
- 6-WhatsApp grubunu ne gibi dezavantajları var?
- 7- WhatsApp grubunun en beğendiğiniz özelliği nedir?
- 8-WhatsApp grup paylaşımlarında ne gibi problemler yaşadınız vb. sorular yer almıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada temel nitel araştırmalarda çoğunlukla tercih edilen bir veri toplama tekniği olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın verileri öğretmenleriyle iletişimde WhatsApp gruplarını kullanan ve bu çalışmaya katılmaya gönüllü olan 71 ebeveynle ayrı ayrı ve yüz yüze görüşülerek elde edilmiştir. Her bir görüşme araştırmacı ve katılımcıların daha önceden kararlaştırdıkları bir saatte ve görüşmeye uygun bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 25 ile 40 dakika arasında sürmüştür.

Katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmış ve görüşmelerin araştırmacıyla katılımcı arasında kalacağı kendilerine bildirilmiştir. Ancak görüşmecilerden 4 kişi ses kaydı alınmasını istemediği için 4 görüşme araştırmacı tarafından elle not tutularak kayıt altına alınmıştır. Verilerin analizinde ise ses kayıtlarının tamamı birebir deşifre edilmiş ve bilgisayar ortamında yazılı bir hale getirilmiştir. Elde tutulan notlar ise aynı şekilde bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Patton (2014) içerik analizini, “hacimli olan nitel materyali alarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası” (s. 453) olarak tanımlar. Bu çalışmada içerik analizi sürecinde öncelikle katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplar çalışmayı yapan araştırmacı tarafından detaylı bir şekilde okunmuş ve kodlamaları yapılmıştır. Benzer özellikleri olan kodların aynı kategoriler altında toplanması yolu ile de kategoriler belirlenmiş, daha sonra kategoriler değerlendirilmiş ve kategoriler arası ilişkiler incelenerek temalara ulaşılmıştır. Veri analizi sürecinde, bireysel olarak bütün kodlamalar tamamlandıktan sonra nitel araştırmada uzman, araştırmada yer almayan bir başka akademisyen ile bir araya gelinerek kodlamalardaki tutarlılıklar incelenmiş ve farklı kodlar üzerinde tartışılarak görüş birliğine varılmıştır. Çalışmanın yazım aşamasında araştırmadan elde edilen bulgular, temalar altında organize edilerek sunulmuştur. Böylece araştırmanın kavramsal yapısı belirlenmiş, bulguları desteklemek ve temaların anlatımını zenginleştirmek amacıyla, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır (Creswell, 2013). Katılımcıların gizliliğini sağlamak amacı ile araştırmada gerçek isimler yerine okul öncesi eğitimde çocuğu olan ebeveyn için O,1-O,38, ilkokulda çocuğu olan ebeveyn için ise İ,1-İ,33 şeklinde kodlar kullanılmıştır. Veri analizi sonucunda elde bulgulara yapılan içerik analizi sonucunda beş farklı tema belirlenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Nitel araştırmada çalışmanın geçerliğini sağlamak için çok farklı yöntemler kullanmak mümkündür. Bu çalışmada, geçerliği sağlamak amacıyla akran incelemesi (peer review) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı, süreci ve bulgularını okul öncesi ve sınıf öğretmenliği alanında, araştırmada yer almayan uzman iki meslektaşıyla tartışmıştır. Bu da araştırmacıların, yaptıkları çıkarımlarla ilgili eleştirel bir değerlendirme almalarını sağlamıştır (Johnson, 1997; Krefting, 1991). Bununla birlikte; Çalışmanın güvenirliliğini sağlamak için, çalışmanın verileri, nitel çalışmalar ve nitel çalışma analizleri ile ilgili deneyimli olan araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Bununla birlikte araştırmacı verilerin raporlanması sürecinde kendi yorumunu katmaktan kaçınıp ebeveynlerin görüşlerini en ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaya çalışarak, okuyucunun anne-babaların bu durumla ilgili görüşlerini kendilerinin yorumlamasını amaçlamıştır. Bu yüzden de katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılar yapılarak verilmiştir. Alıntılama çalışmanın geçerliğini artıran bir uygulamadır (Neuman, 2013). Araştırmada alıntıyı kimin söylediğine dair kişisel bilgiler, alıntının hemen ardından verilmiştir. Katılımcıların gerçek isimleri gizlilik ilkesi gereği kod şeklinde verilmiştir.

Araştırmanın güvenirliliğinin sağlanması için araştırmacı ve çalışmada yer almayan bağımsız bir araştırmacı ile görüşme dökümleri ayrı ayrı incelenerek belirlenen kategoriler doğrultusunda incelemeler yapılmıştır. Kodlamalar başlangıçta her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılmış, ardından tutarlılık oranları hesaplanarak farklı kodlamalar üzerinde tartışılmıştır. Kodlarla ilgili % 90 fikir birliğine varılmıştır, anlaşmazlığa düşülen noktalarda alanyazına başvurulmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimde ve ilkokul eğitiminde çocuğu olan ebeveynlerin öğretmenle iletişimde WhatsApp uygulamasını kullanma nedenlerine yönelik algıları konusunda genellenebilir bir açıklamada bulunmak değil, çalışmaya katılan ebeveynlerin çocukların öğretmenleriyle iletişimine yönelik görüşlerini olabildiğince derinlemesine anlamaya çalışmaktır. Bu nedenle araştırma bulguları yorumlanırken, bulguların çalışmaya katılan ebeveynlerle sınırlı olduğu dikkate alınmalıdır.

Elde edilen bulgular yapılan içerik analizi sonucunda (a) *WhatsApp grubunun özellikleri*, (b) *Kullanım amaçları*, (c) *Avantaj ve dezavantajları*, (d) *Yaşanan problemler* ve e) *Öneriler* olmak üzere beş tema altında toplanmıştır.

Tema 1: WhatsApp Grubunun Özellikleri

Tablo 2.

WhatsApp grubunda hangi ebeveynlerin yer aldığı

Grupta kim yer alıyor?	Okul öncesi (n)	İlkokul (n)
Sadece anne	36	28
Sadece baba	-	1
Anne-baba birlikte	2	4
Toplam	38	33

Çalışmaya katılan ebeveynlerden 64'ü WhatsApp grubunda sadece annelerin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu okul öncesi grubunda daha fazla dile getirilmiştir (n=36). Çalışmaya katılanların yalnızca 6'sı anne ve babaların birlikte grupta yer aldıklarını belirtmiştir. Bir ebeveyn ise sadece babanın grupta yer aldığını ifade etmiştir.

Çoğunlukla annelerin yer aldığı iletişim gruplarında, anneler babaların çok meşgul olduğunu, birlikte karar alarak grupta annenin yer almasının çocuğu takip etme açısından daha doğru bir karar olduğunu vurgulamışlardır. Bu konuda ebeveynlerin verdiği örnek ifadeler şu şekildedir:

"Şuan ben yer alıyorum ve bizim grupta da daha çok anneler yer alıyor Çünkü babalar genelde çalıştığı için WhatsApp grubuna bakamıyorlar. Benim de eşim idareci sürekli ona mesaj gidiyor çok fazla ilgilenemiyor mesajlarla ve istenilen malzemeler veya etkinlik olsun anneler daha çok katılıyor. O yüzde eşimde benim katılmamı istedi. Biz eşimle konuştuk ben karar verdim. O ekliydi daha sonra kendisi de çıktı çünkü çok fazla mesaj gidiyor. Ondan sonra benim kalmama karar verdik. Genelde hep anneler WhatsApp grubunu kullanıyorlar" (O,1).

Katılımcılardan bazıları ise grubun öğretmen kadınısa kadın kadına iletişimin daha kolay olacağını ifade etmişlerdir. Bazı anneler ise grupta hem anne hem de babanın yer almasını öğretmenin istediğini, çocuğu birlikte takip etmek açısından bunun daha kullanışlı bir yol olduğunu belirtmişlerdir. Ancak genellikle annelerin grupta yer aldığını, babaların işlerinin yoğun olduğunu vurgulamışlardır.

Tablo 3.

WhatsApp Grubunda Paylaşım Yapan Kişiler

Kimlerin paylaşım yapıyor?	Okul öncesi (n)	İlkokul (n)
Yalnızca öğretmen	19	12
Öğretmen ve ebeveyn	16	14
Sadece ebeveynler	-	4
Sınıf annesi ve öğretmen	3	3
TOPLAM	38	33

Katılımcı ebeveynlerden 31'i yalnızca öğretmenlerin paylaşım yaptığını ifade etmiştir. Anneler öğretmenin paylaşım yapmasının pek çok sorunun önüne geçtiğini, ebeveynler arası gereksiz konuşmaların olmadığını vurgulasalar da anneler öğretmenin olmadığı gruplar kurarak oradan kendi aralarında paylaşım yapmaya devam ettiklerini de belirtmişlerdir.

Ebeveynlerden 30'u ise hem öğretmen hem de ebeveynin grupta paylaşım yapabildiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenin çocuklara ödev verdiğinde ödevleri, sınıf içindeki etkinliklere katılma durumlarını ise fotoğraf ve videolar aracılığıyla yolladığını, toplantı, gezi, özel günler gibi duyurularını buradan paylaştığını, ebeveynin ise öğretmene sorular sorduğunu, çocuğun evdeki durumuyla ilgili fotoğraf ve video yolladıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda bir ebeveyn;

"Grupta her öğrencinin ailesi paylaşım yapabiliyor. Çocuğun gün içerisinde yaptığı aktiviteler, anne babanın çocuk ile yaptığı etkinlikler, öğrencilerin sınıf içerisinde yaptığı ve öğretmenle beraber yaptığı etkinlikler, öğretmenin öğrencilere verdiği ödevler, bu ödevler için nasıl bir strateji izlenebilirliği, aylık veli buluşma günlerimize dair bilgiler paylaşılıyor." (O,20). diyerek ifade etmiştir.

Ebeveynlerden bir kısmı (n=6) hem sınıf öğretmeni hem de sınıf annesinin grupta paylaşım yaptığını belirtmiştir. Sınıf annesinin sınıf öğretmeniyle konuşarak sınıfın ihtiyaçları ve gerekli duyuruları ondan alarak ebeveyn grubuna ilettiğini belirtmişlerdir. Bu konuda düşüncelerini dile getiren bir ebeveyn;

"İlk başta öğretmenimiz yapıyor, sonra sınıf annemiz etkinlikler için işte kıyafetler için para toplanacaksa sınıf annemiz " arkadaşlar kıyafet alınacak" falan diye genelde ikisi yapıyor." (O,10).Diyerek ifade etmiştir.

TEMA-2 WhatsApp Grubu Kullanım Amaçları

Tablo 4.

WhatsApp grubun kullanım amaçları

Kategori	Kod	Okul öncesi (n)	İlkokul (n)
İletişim (Ailelerin öğretmenle iletişim kurması)	Etkinlik paylaşabilme	32	15
	Hızlı iletişim kurma amaçlı	24	7
	Ailelerin çocuktan haberdar olması	5	3
	Problem çözme	0	3
	Fikir alışverişinde bulunma	0	1
Bilgilendirme (Ailelerin öğretmenden bilgi alması)	Topluca bilgilendirme	15	17
	Okuldan duyuru paylaşabilme	10	9
	Öğretmenin ödev paylaşması	-	19
	Sınıf içinden fotoğraf ve video paylaşabilme	11	1
	Çocuğun okul ihtiyaçlarını duyurma	4	-
	Çocukların sınıf ortamını paylaşma	2	-

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ailelerin WhatsApp grubunu kullanım amaçlarına ilişkin görüşlerinde iletişim amaçlı ve bilgilendirme amaçlı olmak üzere iki kategori yer almaktadır. Ebeveynlerin iletişim amaçlı nedenler arasında en fazla etkinlik paylaşabilme (47) durumuna odaklandıkları görülmektedir, bu durum okul öncesi ebeveynlerinde daha fazla (n=32) görülmektedir. Okul öncesi sınıflarında yapılan etkinlikler öğretmenler tarafından ebeveyn gruplarında anında paylaşılmaktadır. Ebeveynlerin de böyle bir beklentisi olduğu görülmektedir. Ebeveynler çocuklarının sınıf içinde ne yaptıklarını bilmek, görmek istemektedirler. Bu durumu ifade eden bir ebeveyn düşüncelerini şöyle betimlemiştir;

" Hiçbir şey olmasa bile ben orda çocuğumu takip edebiliyorum. Çocuğum oyunlara katılmış mı veya orda yapılmış etkinliğe katılmış mı takip ediyorum eğer bir kenarda duruyorsa öğretmenimize çocuğumun neyi var diye soruyorum etkinliğe çok güzel katılmışsa bu durum beni mutlu ediyor yani çocuğumun orda ben ne halde olduğunu görüyorum ve ona göre tedbir alıyorum öğretmenimle paylaşıyorum..." (O,21).

Bu durumu ebeveynler aynı zamanda hızlı iletişim kurmanın bir yolu olarak da gördüklerinden ardından en çok bu hızlı iletişim kurma (n=31) durumu ifade edilmiştir.

Ancak ilkököl sınıflarında da benzer bir durum olmakla birlikte bilgilendirme amaçlı kullanımın iletişim amaçlı kullanımın önüne geçtiği görülmektedir. Öğretmenin ödev paylaşması (n=19) ilkököl grubunda doğal olarak birinci sırada yer almaktadır. İlkokul sınıflarında ödev konusu son derece dikkatleri çekmekle birlikte ödevin öğrencinin bizzat kendi sorumluluğu olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Ancak ebeveynler çocuğun ödevini unutmasına karşılık WhatsApp grubundan paylaşılmasını memnuniyetle karşıladıklarını belirtmektedirler. Bunu açıklamaya çalışan bir ebeveyn şu ifadelere yer vermiştir.

" Öğretmenimiz bizle oradan ödevleri paylaşıyor. Çocuklara önceden deftere yazdırırdı şimdi oradan yazıyor. Çocukların unuttuklarını oradan öğreniyoruz. Ödevlerimiz buradan daha kolay ulaşıyor bize" (I,6).

Topluca bilgilendirme (n=32) için de WhatsApp grubunu kullandıklarını dile getiren ebeveynler çocuğun sınıf içi durumunu, toplantıları ve duyuruları da bu grup üzerinden haber aldıklarını ifade etmişlerdir.

Özellikle ilkokula giden çocukların ebeveynleri sınıf içinde çocuklarının neyi ne kadar öğrendiklerini merak ettiklerini dile getirerek çocuktan haberdar olmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Ebeveynlerin bir kısmı ise (n=12), sınıf içinden fotoğraf ve video paylaşabilmeyi kullanma nedenleri arasında ifade etmişlerdir. Bunlar içinde okul öncesi ebeveyni çoğunluktadır. Ebeveynler çoğunlukla sınıf ortamında çocuğunun ne yaptığını ve nasıl yaptığını merak ettiklerini fotoğraf ve videolar ile sanki çocukların yanındaymış gibi duygu durumlarını izleyebildiklerini ifade etmişlerdir. Ebeveynlerden biri kısmı ise (n=19) okuldan duyuru paylaşmayı WhatsApp grubu kullanma nedenleri arasında göstermişlerdir.

Çalışmaya katılan ebeveynlerden bir kısmı (n=8) çocuktan haber almak amacıyla grubu kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynler çocuğun gün içinde okulda ne durumda olduğundan, güvende olup olmadığından, arkadaşlarıyla ilişkilerinden haberdar olmak istediklerini vurgulamışlardır. Katılımcılar tarafından dile getirilen diğer nedenler ise; çocuğun okul ihtiyaçlarını duyurma (n=4), çocukların sınıf ortamını paylaşma(n=2), problem çözmedir(n=3) ve fikir alışverişinde bulunma (n=1) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 5.

WhatsApp grubunun en beğenilen özelliği

Okul öncesi		İlkokul		
	(n)		(n)	
Akademik (Bilgilendirme açısından)	Sınıf içi uygulamalardan haberdar olmak	15	7	
	Hızlı ve kolay ulaşılır olma	6	Hızlı bilgilendirme	6
	Çocuğun durumundan anlık haberdar olma	6	Çocuk hakkında hızlı bilgi sağlama	3
	Topluca hareket kolaylığı sağlama	3	Ödev takip kolaylığı	3
	Topluca bilgilendirme kolaylığı	3	Çocuğu yakından takip edebilme	3
	Çocuk hakkında hızlı bilgi sağlama	2	Okula gitmeyen çocuktan haberdar olma	1
		Duyurulara hemen ulaşma	2	
Sosyal (İletişim açısından)	Fotoğraf video ve alış verışı	10	2	
	Hızlı ve kolay ulaşılır olma	6	4	
			İletişimi güçlendirme	1
Kişisel (Bireysel açıdan)	Hatıra olarak saklanacak belgeler	1	Çocuğun güvende olduğundan haberdar olma	1
	Yeni arkadaşlıklar kurma	1		
	Fikir alış verişinde bulunma	1		-

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ailelerin WhatsApp grubunun en beğenilen özelliğine görüşleri sosyal, akademik ve bireysel olmak üzere üç kategoride incelenmiştir sınıf içi uygulamalardan haberdar olmayı WhatsApp grubunun en beğenilen özelliği olarak ifade eden ebeveynlerin (n=19) çoğunluğu okul öncesi ebeveynleridir. Ebeveynler sınıf içi yapılan etkinliklerden, derslerden ve öğretmenin sınıfta yaptığı aktivitelerinden haberdar olmayı, hatta anında haberdar olmayı çok önemsediklerini böylece okula gidemediklerinde WhatsApp uygulaması sayesinde hiçbir şeyi kaçırmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumu anlatan ebeveynlerden biri durumu şöyle betimlemiştir;

"Çocuğuma dikkat eden bir anneyim. Çocuğumun ruh halini orda görmek istiyorum. Çocuğum orda mutsuz mu mutlu mu çocuğumun o etkinliğe katılmış mı, katılmamış mı? Benim en dikkat ettiğim şey

odur. *Çocuğumun ruh halini orda görebiliyorum ve anında müdahale edebiliyorum işte hocam benim çocuğum niye orada oturuyor diyebiliyorum veya benim çocuğum çok güzel paylaşım yapıyor ne kadar güzel bir şey diyorum oda beni çok mutlu ediyor"* (O,21).

Daha sonra ebeveynler en beğenilen özellik olarak fotoğraf alışverişini (n=12) vurgulamışlardır. Burada da okul öncesi ebeveyni çoğunluktadır. Okul öncesinde yapılan etkinliklerin daha esnek ve eğlenceli olması, oyun temelli etkinliklerin uygulanması ebeveynlerin beklentilerini belirlemede etkilidir. Çocuklarının sınıf ortamında fotoğraf ve videolarla görmek ebeveynleri mutlu etmektedir. Bu konuda düşüncelerini ifade eden bir ebeveyn;

"Çocuğumun resimlerini görmek hoşuma gidiyor öyle söyleyeyim. Oradaki yaptığı etkinlikleri, yazı yazarken görüyorum, boya yaparken görüyorum bu da hoşuma gidiyor. Arkadaşlarıyla iletişimde olması hoşuma gidiyor. Ben diğer türlü hani göremem anı kalmış oluyor sonuçta ileriye dönük. Bunları ben biriktiriyorum o da yine bana bir anısı olarak kalacak yani" (O,16) demiştir.

WhatsApp grubunun sevilen bir başka özelliği de hızlı ve kolay ulaşılabilir olma (n=10) durumudur. Burada da okul öncesi ebeveynleri çoğunlukta olmakla birlikte bir ilkökul ebeveyni bu konudaki fikirlerini şöyle ifade etmiştir;

Çocuğumun okul hayatıyla alakalı durumları en güzel şekilde en güzel etkinlikleri yaptığı zaman ben orda yokken bile onun orada hocanın birebir telefonla çekip gruba atması benim çok hoşuma gidiyor. Anında ordaysa gibi yani hissediyorum. Tabi çocuk her ne kadar heyecanını akşam eve gelip dile getirirse de o esna da mesela hocanın etkinliklerini çekip gruba atması çok güzel bir şey" (İ,2).

Bunun yanında hızlı ve kolay ulaşılabilir olma durumunu (n=10) en beğenilen özellik olarak gören ebeveynlerden okul öncesine devam eden çocuğu olan ebeveynler yine çoğunluktadır. Okulda acil bir durum olduğunda, çocuk düştüğünde, ya da bir şeye ihtiyaç olduğunda ya da çocuk hastalandığında ve ya toplantı tarihi ve saatini bildirmek gerektiğinde, iletişimi kolaylaştırdığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

İlkokula devam eden çocukların ebeveynleri okul öncesinden farklı olarak ödev takip kolaylığından bahsetmişlerdir (n=3).

İlkokula başlayan çocuklar ev ödeviyle tanışmaktadır. Ev ödevinin çocuğun sorumluluğu olmasına karşın ebeveyn iletişim gruplarından paylaşılması çok manidardır. Bu konuda konuşan ebeveynlerden biri durumu şöyle ifade etmiştir;

"İyi ki böyle bir uygulama var telefonumuzda ben memnunum okul açısından, çocuklarım açısından kızım ödevini unuttuğu zaman ödev neydi sorduğum zaman hemen cevap alıyorum öğretmenden, üstelik bir problem olduğu zaman da yanına gitmeden" (İ,26).

Bunların yanında hızlı bilgilendirilme (n=6), çocuğun durumundan anlık haberdar olma (n=6), çocuk hakkında hızlı bilgi sağlama (n=3), Topluca bilgilendirme kolaylığı (n=3), Çocuğu yakından takip edebilme (n=3), Çocuk hakkında hızlı bilgi sağlama(n=2), Duyurulara hemen ulaşma(n=2),Okula gitmeyen çocuktan haberdar olma(n=1), İletişimi güçlendirme (n=1), Hatıra olarak saklanacak belgeler(n=1), Çocuğun güvende olduğundan haberdar olma (n=1), Yeni arkadaşlıklar kurma (n=1), Fikir alış verişinde bulunma(n=1) durumları da ebeveynler tarafından en beğenilen özellikler arasında görülmüştür.

Tablo 6.

WhatsApp grubunda yapılan paylaşımlar

Kategori	Okul öncesi	(n)	İlkokul	(n)
Öğretmenler Tarafından	Sınıf içi etkinlikler	27		15
	Yapılacak toplantı ve aktivite tarihleri	13	Yapılacak toplantı, karar, sınav ve aktivite tarihleri	16
	Etkinlik için malzeme ve para	6	Çocuğun hatalarını paylaşma	1
	Ödevler ve ödev stratejileri	5	Ödevler	17
	Gezi, özel gün ve hafta fotoları	3	Çocuğun notunu paylaşma	1
			Sınıf giderleri	3
	Beslenme listesi	2	Çocuğun sınıf performansı	7
	Gün sonu bilgilendirmesi	2	Annelerin sorularına cevaplar	1
	Aile katılım çalışmaları	1	Veliyi okula çağırma	2
Ebeveynler Tarafından	Çocukların evde yaptıkları	9		5
	Bayram-kandil-cuma mesajları	9		4
	Çocuğun okula gelemeyeceği bilgisi	5		6
	Öğretmene soru-yorum-şikâyet	7		2
	Ebeveyn fikir alış-verişi	3		5
	Çocuğu kimin alacağı bilgisi	1		1
		-	Ebeveynin öğretmenden ders notu ve ödev talebi	5
Öğrenciler Tarafından		-	Aylık buluşma günleri	3
		-	Ebeveynlerin birbirinden ödev talebi	2
		-	Çocukların öğretmene soruları	2

Tablo 6'da WhatsApp Grubunda yapılan paylaşımlarda, öğretmenler tarafından paylaşılanlar, ebeveynler tarafından paylaşılanlar ve öğrenciler tarafından paylaşılanlar olmak üzere üç kategoride incelenmiştir. Bunlar arasında en fazla sınıf içi etkinlikler (n=42) yer almaktadır. Çoğunluğu okul öncesi ebeveynleri (n=27) olmak üzere ebeveynler en çok sınıf içi etkinliklerinin paylaşıldığını belirtmişlerdir.

Ebeveynler genellikle çocuklarının sınıf içindeki durumlarının öğretmenler tarafından gruplarda paylaşıldığını hatta bazı ebeveynlerin ısrarla çocuğunun ne yaptığını anında görmek istediğini bu yüzden de öğretmene mesaj atarak çocuğun durumunu sorduğunu belirtmişlerdir.

Bu konuda düşüncelerini ifade eden bir ebeveyn;

"Daha çok öğretmen yazıyor yaptığı etkinliklerden haberdar olmamız için. -oyun ve sanatta neler yapıyorsa onları paylaşıyor. Sınıfa eğitim için bir keresinde dış sağlığı için gelmişlerdi o tür şeylerden haberimiz oluyor"(O,32).

Aynı durumu ilkökul ebeveynlerinde de görülmektedir (n=15) ancak onlar etkinlikleri daha çok okulda öğrenilenleri evde devam ettirmek, ders ya da ödev şeklinde öğretmenin paylaşımlar yaptığını vurgulayarak, gün içinde okuma, matematik gibi derslerde işlenen konularla ilgili öğrenciye verilecek bir devam etkinliği olduğundan bahsetmişlerdir. Bu duruma örnek olarak bir ebeveyn düşüncelerini şöyle ifade etmiştir;

"Öğrencilerin sınıfta işledikleri konuları evde de devam ettirebilmesi için öğretmenle sürekli iletişim halindeyiz. Ebeveynler olarak bizimde çocuklarla birlikte çalışma saatlerimiz oluyor. Bu çalışma saatlerinde ortaya çıkan materyalleri grupta paylaşarak diğer öğrenci velilerinde bu çalışma stratejilerinden yararlanmalarını hedefliyoruz" (İ,20).

Ebeveynler tarafından en çok dile getirilen bir başka kod ise (n=29) öğretmenler tarafından yapılacak toplantı ve aktivite tarihlerinin paylaşıldığının vurgulanmasıdır. Aktivite için WhatsApp grubu son derece avantajlı olmaktadır ve bu avantajdan tüm öğretmenler de faydalanmaktadır. Öğretmenler toplantı ve aktivite duyuruları için ailelere haber mektubu yollayarak zaman kaybetmektense WhatsApp grubundan hızlıca paylaşım yapabilmektedirler. Bu konuda düşüncelerini açıklayan bir ebeveyn;

"Okulda olan duyurulardan haberdar oluyoruz. Okulda bir etkinlik varsa bunun haberi hemen bize geliyor. İşte atıyorum mesela ne var her hangi bir para toplanması gerekiyorsa gruptan yazıyorlar veya okul için yemek falan yapılacak olduğunda genelde WhatsApp 'tan haberleşiyoruz..." (O, 31). Diye ifade etmiştir.

İlkokul ebeveynleri ise en çok (n=17) ödevleri duyurmak için, ardından da yapılacak toplantı, karar, sınav ve aktiviteleri duyurmak için (n=16) grubu kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ebeveynler çocuklarıyla ilgili bir durumu çocuğun unutmaması ihtimaline karşılık bir önlem olarak gruptan bildirilmesini daha güvenli bulmaktadırlar. Ayrıca sınıfla ilgili her şeyi bilmek isteyerek öğretmenle sürekli iletişim halinde olmayı önemli bulmaktadırlar. Ebeveynler böylece büyük bir kolaylık yaşadıklarına inanarak, çocuklarının hem ödevlerini hem de derslerini, notlarını böylece daha iyi takip edebildiklerini düşünmektedirler.

Ödev konusu her ne kadar okul öncesi müfredatında olmasa da bazı ebeveynler (n=5) ödevler ve ödev stratejileri almak için grubu kullandıklarını ifade etmişlerdi. Bu konuda bir ebeveyn düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

"öğretmenin öğrencilere verdiği ödevler, bu ödevler için nasıl bir strateji izlenebilirliği, aylık veli buluşma günlerimize dair bilgiler paylaşıyor" (O, 20).

Öğretmen tarafından paylaşılanlarda etkinlik için malzeme ve para (n=6), Gezi, özel gün ve hafta fotoları (n=3), Beslenme listesi (n=2), Gün sonu bilgilendirmesi (n=2) Aile katılım çalışmaları (n=1) yalnızca okul öncesi ebeveynleri tarafından vurgulanırken, ebeveynlerden biri görüşünü şu şekilde ifade etmiştir;

"Öğretmen beslenme listesini gönderiyor. Toplantı varsa haber veriyor. Etkinlikler hakkında bilgiveriyor"(O,15).

Buna karşılık; Çocuğun hatalarını paylaşma (n=1), Çocuğun notunu paylaşma (n=1), Sınıf giderlerini paylaşma (n=1) Çocuğun sınıf performansı (n=7), Annelerin sorularına cevaplar (n=1), Veliyi okula çağırma (n=2) ilkökul ebeveynleri tarafından vurgulanmıştır.

Ebeveynler tarafından paylaşılan durumlara baktığımızda ise; sırasıyla en çok (n=14) çocukların evde yaptıkları, bayram-kandil-cuma mesajları (n=13), çocuğun okula gelemeyeceği bilgisi (n=11), öğretmene soru-yorum-şikâyet (n=9), ebeveyn fikir alış-verişi(n=8), çocuğu kimin alacağı bilgisi (n=2),

Ebeveynlerin geneli paylaşılan bu durumları gereksiz mesajlaşma olarak ve grubun boş yere meşgul edildiği şeklinde değerlendirmişlerdir. Bu durumu ifade eden okul öncesi ebeveyni şu cümleleri kullanmıştır;

"Aileler genelde Cuma mesajları, kandil mesajları, bayram mesajları bunlara çok fazla yer veriyorlar. Sonra bir çocuk hasta olmuş geçmiş olsun geçmiş olsun, birisi gelmemiş işte niye gelmedi, yani gereksiz mesajlar doluyor"(O,1).

Aynı durumu ilkökul ebeveynleri çocuğun evde yaptıklarını okula gelemeyeceği bilgisini paylaşmayı önemsemektedirler. Bu konuda konuşan bir baba düşüncelerini şöyle ifade etmiştir;

"En çok öğretmen paylaşım yapıyor. Bunun yanında ilgili veliler hasta olan çocuklarının okula gelemeyecekleri hakkında bilgi veriyorlar. Ya da X öğrencinin doktor randevusu... Saatte gelecek gibi" (İ,33).

Ebeveynin öğretmenden ders notu ve ödev talebi (n=5), Aylık buluşma günleri (n=3), Ebeveynlerin birbirinden ödev talebi (n=2), durumlarını yalnızca ilkökul ebeveynleri belirtmiştir. Bu durumu anlatan bir ebeveyn şu ifadelerle yer vermiştir;

"Genelde veliler paylaşım yapıyor unutan öğrencinin annesi ödevi atar mısınız diye soru soruyor" (İ,5).

Okul öncesi grubunda hiç olmamasına karşılık ilkököl grubunda bir kısım (n=2) ebeveyn WhatsApp grubundan yalnızca aileler ve öğretmenlerin değil öğrencilerin de paylaşım yaptığını, kendi ses kayıtlarını attığını ya da öğretmene soru sorabildiğini belirtmişlerdir.

Avantaj ve Dezavantajları

Avantaj

Ailelerin büyük bir çoğunluğu (n=68) WhatsApp grubu kullanmanın avantajı olduğu yönündedir. Ancak bir grup ebeveyn (n=3) amacına hizmet etmediğini, gereksiz mesajlaşmaların çokluğunu, zaman kaybı olduğunu ileri sürerek hiçbir avantajının olmadığını düşünmektedir.

Tablo 7.

WhatsApp grubu kullanmanın avantajları

Kategori		Okul öncesi (n)	İlkokul (n)
İletişim Kolaylığı	Hızlı ve kolay iletişim	25	38
	Fotoğraf ve video ile anında haberdar alma	10	9
	Aileler arası iletişim ve dayanışmayı sağlama	4	1
Bilgilendirme Kolaylığı	Sınıfta neler olup bittiğini öğrenme	20	15
	Okula gidemeyen ebeveyne kolaylık	5	7
	Toplu bilgilendirme	4	-

Katılımcı ebeveynlerin, WhatsApp grubunu kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri iletişim kolaylığı ve bilgilendirme kolaylığı olmak üzere iki farklı kategoride irdelenmiştir. Buna göre en çok (n=63) hızlı ve kolay iletişim sağlamayı avantajlı durum olarak belirtmişlerdir. Ebeveynler, WhatsApp grubun iletişimi kolaylaştırdığı aynı zamanda hızlandırdığını ifade ederken eskiden haberleşmek için okula gitmek gerektiğinden, yada öğretmenin çocuklarla haber mektubu yollaması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Haber mektuplarının kaybolması, çocukların söylenecek haberi unutmaları, not almamaları iletişimi zorlaştırdığından söz etmişlerdir. Bu durumu ifade eden bir ebeveyn şu ifadelerle yer vermiştir;

"Bilgi daha çabuk yayılıyor. Mesela sürekli okula gitmek zorunda kalmıyoruz zamanınızdan tasarruf sağlıyoruz. Bir problem olduğunda daha hızlı müdahale edebiliyoruz. Tüm veliler olarak çocuklarımızla ilgili konularda tartışmalar yapıyoruz, çözüm üretmeye çalışıyoruz. Sosyal bir ortam elde ediyoruz" (O,14).

İlkokul grubunda ise bu durum okul öncesinden daha da fazladır (n=38) onlar hızlı ve kolay iletişim kurma konusunda özellikle çocuklarının sınıf içi durumlarından hızlıca haberdar olmayı çok fazla vurgulamışlardır. Bu durumu işaret eden bir ebeveyn düşüncelerini şöyle dile getirmiştir;

"her şeyden o dakika haberim oluyor. Bilgisiz kalmıyorsun" (İ,12).

Ardından gelen en fazla (n=19) Fotoğraf ve video ile anında haberdar alma durumunda ebeveynler sınıf içinde olanlardan, etkinliklerden, ders sırasındaki durumlardan fotoğraflarla ve videolarla anında haberdar olabilmeyi avantaj olarak görmektedirler. Okul öncesi ebeveyni etkinlikleri, oyunları, faaliyetleri fotoğraf yoluyla alırken ilkökuldaki ebeveyn ise sınıftaki ders işleme, ödev yapma, katılım durumlarını fotoğrafla bildirmektedir.

Bazı okul öncesi ebeveynleri de (n=5) Aileler arası iletişim ve dayanışmayı sağlama konusunda grubu avantajlı olarak değerlendirmişlerdir. Bu ebeveynler daha çok kendi aralarında sosyal bir grup olarak sohbetler yaptıklarından, birlikte kahvaltılar, bulaşmalar planladıklarından ihtiyacı olan ebeveyne ihtiyacını karşılamaya gayret ettiklerinden bahsederek bu konuda avantajlı bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda düşüncelerini ifade eden annelerden biri;

"Annelerin olduğu grupta buluşuyoruz kafelere gidiyoruz çocukların okul dışında da birlikte olmasını sağlıyoruz. Geçen gün bir annemiz demişti ki ben evde el işine başlayacağım şunu ne kadar yapıyorlar gibi onun dışında. Bizim içinde farklı insanlarla tanışıp kaynaşmış oluyoruz... (O,36). İfadelerini kullanmıştır.

Bilgilendirme kolaylığı kategorisinde en çok (n=35) sınıfta neler olup bittiğini öğrenme yer almaktadır. Ardından sırayla okula gidemeyen ebeveyne kolaylık (n=12) ve toplu bilgilendirme (n=5)

gelmektedir. Bu grupta ebeveynler sınıfta neler olup bittiğini öğrenmek için okula gitmek gerekmediğinden, öğretmenin sınıfta olanları grupta paylaştığında merakları giderildiğinden bahsederek okula gidemeyen ebeveynlere bu grupların büyük kolaylık sağladığını vurgulamışlardır.

Ebeveyn eğer okula gidemezse bu gruplardan her şeyi öğrendiği için avantajlı olduğunu düşünen ebeveynlerde vardır. Bunlardan biri düşüncelerini;

"Birçok avantajı var. Okula gitmeden öğretmenle konuşmadan dersler takip edilebiliyor. Ders takibi, okuduğu kitap sayısı, gireceği sınav günleri takip edilebiliyor. Kâğıt taşınmadan takip ediliyor" (İ,30).

Şekilde ifade etmiştir. Toplu bilgilendirme konusunda da ebeveynler grubun bir avantajı olarak görmektedirler. Toplantı, duruyu, gezi, aktivite, sosyal faaliyet, özel günler gibi duyuruların topluca yapılabilmesine vurgu yapmışlardır.

Dezavantaj

Ebeveynlerin whatsapp grubu kullanımının dezavantajlarına yönelik görüşleri incelendiğinde, çoğunluğunun dezavantajı var (n=58), ifadesini kullandığı, bir kısmının ise dezavantajının olmadığı (n=13) ifadesini kullandığı görülmektedir. Dezavantajının olmadığını ifade eden grubun neredeyse tamamı grupta sadece öğretmenlerin paylaşım yapabildiği, ebeveynlerin ya sınırlı ya kısıtlı ya da görevli birkaç annenin (sınıf annesi gibi) paylaşım yapabildiği gruplardır. Bu gruplarda, yani kontrolü ve denetimi öğretmenin sorumluluğunda olan gruplarda herhangi bir sorun yaşanmadığı için dezavantajı olmadığını vurgulamışlardır. Bu durumu en iyi yansıtan ifade;

"Bir dezavantajı yok çünkü bizim konuşma hakkımız yok grubumuzda sadece öğretmen konuşabiliyor" (O,25). Şeklinde olmuştur.

Tablo 8.

WhatsApp grubu kullanmanın dezavantajları

Kategori	Kod	Okul öncesi (n)	İlkokul (n)
İletişim açısından	Amaç dışı kullanım	41	20
	Yanlış anlaşılmalara	7	5
	Zaman kaybı	-	4
	Anne-baba çocuk iletişimini bozulması	2	2
	Hakaret	-	1
Etik açıdan	Mahremiyetin korunmaması	2	6
	Kıyaslamaların olması	4	2
	Dedikodu (içerik kirliliği)	2	4
Öz denetim açısından	Çocuğun kendi sorumluluğunu almaması	-	2
	Unutkanlık	-	1
Sağlık açısından	Sağlığın olumsuz etkilenmesi	-	1

Ailelerin WhatsApp grubunu kullanma dezavantajlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında dört kategori yer almaktadır. Buna göre, sırayla en fazla iletişim açısından kategorisinde amaç dışı kullanım (n=61) yer almaktadır. Burada en çok (n=41) okul öncesi ebeveynleri amaç dışı kullanım yapıldığını ifade etmişlerdir. Ebeveynler çoğunlukla gereksiz paylaşımlar, aşırı paylaşımlar ve bireysel isteklerden dolayı amaç dışı paylaşımların olduğunu vurgulayarak bu tür paylaşımlar sebebiyle asıl görülmesi gerekenleri göremediklerini ifade ederek, çocukların her anını paylaşmayı, bireysel taleplerde bulunmayı ve öğretmene fazla soru sormayı da gereksiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında kandil, bayram,

cuma mesajlarıyla grubun gereksiz yere meşgul edildiğine de dikkat çeken ebeveynler, amacı dışında atılan fotoğraf ve videoları da eleştirmişlerdir. Bu konuda düşüncelerini ifade eden bir ebeveyn;

"Gereksiz paylaşımlar olabiliyor. Yani diyorum ya kandil mesajları, bayram mesajları, başka mesajlar ve bunlar bazen o kadar çok yer kaplıyor ki öğretmen önemli bir şey yazdığında önemli olan şey o yazılanların arasında kalıyor ve siz onu göremeyebiliyorsunuz" (O,1). Diyerek açıklamıştır.

Ebeveynler, aşırı fotoğraf paylaşılması, aşırı sohbet, soru sorulması gibi durumları ifade ederek bu gibi durumların iletişimi olumsuz etkilediğine vurgu yaparak eleştirmişlerdir. Bu konuda bir ebeveyn;

"...benim çocuğumun resmini atmadınız benim çocuğumun resimlerde arkada kalmış aktiviteleri yaparken benim çocuğum bunu neden yapmadı gibi şeyler" (O,5).

Diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Bir diğer konu, yanlış anlaşılmalarda (n=12) ve anne baba çocuk iletişiminin bozulması" (n=4) yer almaktadır. Bu konuda düşüncelerini ifade eden ebeveynler çoğunlukla konuşmaların yüz yüze olmadığından yanlış anlaşılmalara müsait olduğundan, gereksiz ve aşırı paylaşımların yanlış anlamayı desteklediğinden bahsederek bunun da anne-baba çocuk iletişimini de etkilediğine vurgu yapmışlardır. Ebeveynler telefonda geçirilen uzun saatlerin zaman kaybına yol açtığını ifade ederek mesajların geç saatlerde atıldığını da vurgu yapmışlardır.

Bir diğer durumda etik ihlaldir ebeveynlerin bir kısmı (n=8) mahremiyetin korunmaması, kıyaslamaların olması (n=6), dedikodu (n=6) durumlarını da etik ihlal kategorisinde değerlendirmeye alınmıştır. Buna göre ebeveynler, kendi telefon numaralarının herkeste olmasını, kendi çocuklarının fotoğraflarının herkesin görmesini ve kendi çocuğunun da olduğu fotoğrafların sosyal medyada izinsiz paylaşılabilme ihtimalini mahremiyetin korunmaması olarak değerlendirirken gruptan bütün çocukların ders, ödev, not sınıf içi durum gibi bilgilerinin paylaşılmasının çocuklar arasında ister istemez bir kıyaslamaya sebebiyet verdiğinden söz etmişlerdir. Tüm bunlardan dolayı da dedikoduların oluştuğunu ifade eden ebeveynlerden biri durumu anlatırken şu ifadelerle yer vermiştir;

"bu etik kurallara dikkat etmeyen bazı veliler var. mesela benim çocuğumun da olduğu toplu fotoğrafı alıp facebook, twitter, instagramda benden habersiz paylaşabilirler çünkü bunun bir denetimi yok. Veli oradan resmi alıp istediği yere atabilir. Bu konuda bir sıkıntı oluşabilir diye düşünüyorum" (O,23).

Bir ilkokul ebeveyni ise;

"bütün veliler yer aldığımız için çocuğum herhangi bir hata yaptığında aynı zaman da bütün sınıf öğrenmiş oluyor bunu sadece özel olaraktan bana söylemesini isterim grupta söylenmesi taraftarı değilim..." (İ,14). Diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Ebeveynler özellikle dedikodu ve kıyaslama konularına dikkat çekerek rahatsızlıklarını ifade etmişlerdir.

Bir anne;

"Genelde veliler çocuklarını grupta kıyaslıyorlar. Mesela veliler çocuklarının yaptıklarını gruba yazıyorlar ya da fotoğraf atıyorlar ve bizlerde ister istemez bunu çocuklarımıza yansıtıyoruz" (O,30).

Aynı konuda ilkokul ebeveynlerden biri ise;

"Paylaşılan resimler, başka çocukların yaptıklarını paylaşması, şu çocuk ödevi yaptı şu ödevi yapmadı diye rencide etmesi örneğin altın çocuk yarışması varmış şu çocuk kazandı şu kazanamadı gibi gruptan yazması hiç hoş değil. Çocuğumun resmini başkasının telefonunda olması benim hoşuma gitmiyor" (İ,21).

Bir diğeri;

"Birde çocukların notların paylaşılması hoş olmuyor. Aileler çocuklarına örnek verirken Ahmet Mehmet'ten 5 puan fazla almış çalış geç gibi üstelemeler yapabiliyorlar ve çocukların birbiri ile iletişimlerini etkileniyor diye düşünüyorum" (İ,25).

Diyerek bu konudaki rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir.

Çocuklarda öz denetim eksikliği kategorisinde ise yine yalnızca ilkokula devam eden ebeveynlerde "çocuğun kendi sorumluluğunu almaması" (n=2). Ve unutkanlık (n=1) yer almaktadır.

Çocukların sorumluluğunu ebeveynlerin aldığını ifade eden bu iki ebeveyninden biri ebeveyn durumu şu şekilde açıklamıştır;

"Çocuğun ödev sorumluluğunu çok fazla üstüne almadığını düşünüyorum çünkü okulda öğretmen günlük tahtaya yazıyor, çocuk yazmaya da biliyor, nasıl olsa öğretmenin gönderiyor, gerek duymuyor. Birçok veli mesela çocuk eve geldiğinde, hocam ödev atar mısınız, ödevi bekliyoruz gibisinden WhatsApp'tan mesajlar geliyor. Bunlarda çocukların rahat olduğunu, umursuzlaşıyor yani çocuklarımız" (İ,32).

Sağlık açısından kategorisinde ise ebeveynler sürekli telefonun elinde olmasının sağlığı olumsuz etkilendiğine dikkat çekmişlerdir.

Yaşanan Problemler

WhatsApp grubunu kullanım sırasında 22 ebeveyn problem yaşamadığını ifade ederken 50 ebeveyn problem yaşadığını belirtmiştir. Problem yaşayanların çoğunluğunu (n=28) okul öncesi ebeveynleri oluşturmaktadır.

Tablo 9.

WhatsApp grubunu kullanırken yaşanan problemler

Kategoriler	Kod	(n)	Kod	(n)
	Okul öncesi		İlkokul	
Ebeveynlerden kaynaklı problemler	Aşırı ve gereksiz mesajla grubu meşgul etme	9		2
	Ebeveynler arası tartışmaların yaşanması	9		1
	Ödevleri velilerin yapması	1		6
	Çocuklar arası kıyaslama	4	Siyasi konuşmalar	1
	Yanlış mesajların paylaşılması	2		3
	Kişisel taleplerin olması	1		1
	Geç saatte mesaj paylaşılması	-		1
			Ödevi yanlış alması	1
Çocuktan kaynaklı problemler	Ödevlerini çocukların almadan gelmesi	1		2
	Çocuğun paylaşım yapması-paylaşımları görmesi	1		1
	Çocuğun okul deneyimini anlatmak istememesi	1		
Öğretmenden kaynaklı problemler	Mahremiyete dikkat edilmemesi	1		2
	Ebeveynlerin birbiriyle yarışması	2		1

Ailelerin WhatsApp grubunu kullanımı sırasında yaşadıkları problemlere ilişkin görüşlerine bakıldığında, üç farklı kategori dikkat çekmektedir. Bunlar arasında sırasıyla ebeveynlerden kaynaklı problemler kategorisinde en fazla (n=11) aşırı ve gereksiz mesajla grubu meşgul etme durumu yer almaktadır. Ebeveynler çoğunlukla velilerin grubu hem gereksiz yere hem de grubun tamamını ilgilendirmeyen konularla meşgul ettiğini, öğretmene aşırı sorular sorarak yazışma trafiğini artırdığını böylece asıl önemli olan durumları kaçırdıklarına vurgu yapmışlardır. Ebeveynler bu konuda özel günler, bayram, kandil, Cuma mesajlarından, sınıfın tamamını ilgilendirmeyen konulardan, bir konu üzerinde fazlaca konuşmanın uzamasından dolayı duydukları rahatsızlıkları dile getirmişlerdir. Bu durumu açıklayan bir ebeveyn düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

"Bazı veliler çocuklarının fotosunu olur olmadık zamanda paylaşıyor bizlerde rahatsız oluyoruz bu bir kaç kez grupta tartışmaya yol açmıştı..." (İ,8).

Bir diğer konu olan Ebeveynler arası tartışmaların yaşanması (n=10) grupta problem olarak gördüğü bir durumdur. Bu konuda ebeveynler, çoğunlukla fikir ayrılıklarının grupta söz dalaşı ve tartışma yarattığından söz etmişlerdir. Grupta herkesin söz hakkı olmasının bu tartışmaları çoğalttığına da vurgu yapan ebeveynler yalnızca öğretmenin mesaj yazabildiği gruplarda bu tarz sorunların yaşanmadığı da tespit edilmiştir.

Bir diğerk problem olan ödevlerin velilerin yapmasıdır (n=7) en çok (n=6) ilkokul ebeveynlerinin şikâyetçi olduğı bu konuda ebeveynler çocukların ödevlerini ailelerin yaptığını, bir yarış içerisinde olduğundan bunun yaşandığından bahsetmişlerdir. Bu durumun yanlış olduğunu, ödev sorumluluğı çocuğun olduğunu da vurgulayan ebeveynler bu müdahaleci tutumu doğru bulmadıklarını ifade ederek eleştirmişlerdir. Çoğunlukla ilkokul ebeveynleri bu konuda dert yansa da okul öncesinde bile ödevlerin olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda düşüncelerini ifade eden bir anne;

"Genelde çocuklara verilen ödevi veliler yapıyor. Tabi ki yardım etmek zorundalar. Ben de yardımcı oluyorum ancak daha çok sorumluluğı çocuğa bırakmak zorundasın ya da onun hayal gücüne bırakmalısın. Diğerk türlü onun eseri olmuyor kendini geliştiremiyor. Geliştirmesi için düşünmesi çabalaması lazım. Genelde hayal etme fikir üretmeyi çocuğuma bırakıyorum. Yapılacak şeylerde onun yapamayacağı türden ise makas kullanmak gibi az da olsa yardımcı oluyorum. Ama bazı veliler çok fazla müdahale oluyolar" (O,2).

Bir başka sorun olan Çocuklar arası kıyaslama (n=4) yalnızca okul öncesi ebeveynlerinin problem olarak ortaya koyduğu bir durumdur. Ebeveynler bu konuda ailelerin kendi aralarında çocuklarını kıyasladığını, bunun için bir yarış içerisinde olduklarını, bundan dolayı ödevlerini bile ebeveyni yapan çocukların olduğuna dikkat çekmişlerdir. Bu konuda bir ebeveyn;

"mesela öğretmen ödev veriyor diyelim ya da bir etkinlik ödevi veriyor. Normalde öğrencilerin birbirleriyle kıyaslanacağına aslında veliler bir yarış içine giriyor fark ettim ki çocuklarımızdan çok biz veliler yarışıyoruz. O diyor ki 'benim ki yaptı,' biri diyor ki 'benimki yapmadı, şununki yaptı' falan. Bu sefer çocuklar kendileri kötü hissediyorlar çünkü öğretmen o zaman çocukla iletişimden çok anneye güveniyor ödev konusunda bu sefer anne de 'oğlum şunun çocuğı yapmış sen daha yapmamışsın' gibi şeyler söylüyor (O,2).

Bir grup ebeveyn ise (n=5) grupta yanlış mesajların paylaşılmasından bahsederken başka gruplara yazılacakken yanlışlıkla sınıf grubuna yazılan mesajlardan dolayı bazı problemler yaşadıklarını vurgulamışlardır. Ebeveynler daha çok, öğretmene özel yazılacak mesajın gruptan paylaşılmasından ve ebeveynlerin birbirleriyle olan özel yazışmaların gruptan yanlışlıkla paylaşılmasından doğan problemlere dikkat çekmişlerdir.

Bir başka problem ise; kişisel taleplerin olmasıdır. Bir grup ebeveyn (n=2) ebeveynlerin gruptan kişisel taleplerin ısrarından kaynaklı bir takım problemler yaşadıklarını etmişlerdir.

Okul öncesi ebeveynlerden biri (n=1) geç saatte mesaj paylaşılmasını, ilkokul ebeveynlerden biri de (n=1) ebeveynin ödevi yanlış almasından kaynaklı problemlere değinmiştir. Bu konuda aileler gece geç saatlerde mesaj yazılmasının yarattığı problemlerden söz etmişlerdir.

Ayrıca ebeveynler grupta ödevin bazen yanlış aktarıldığını ve bu yüzden de bir takım problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

İlkokul grubundan bir ebeveyn de grupta öğretmen olmadığından dolayı aileler arasında bazı problemler yaşandığını ifade ederek bunlardan birinin de siyasi konuşmalar olduğuna dikkat çekmiştir. Bu konuda bir ebeveyn;

"Oğlumun grubunda siyaset konuşulduğu için sıkıntı yaşadık. Grupta öğretmen olmasını isterdim. Öğretmen olsaydı bu sorun olmazdı"(İ,17). Diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Çocuktan kaynaklı problemler kategorisinde ise en çok (n=3) ödevlerini çocukların almadan gelmesi yer almaktadır. Bu konuda konuşan ebeveynler çoğunlukla okuldan ödevi almadan gelen çocuklar yüzünden problem yaşadıklarını vurgulamışlardır. Ödev sorumluluğun çocukta olduğunun bilincinde olarak konuşan ebeveynler bu durumdan rahatsızlıklarını dile getirmekten çekinmemişlerdir. Bu konuda konuşan ebeveynlerden biri düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

"çocuklar ödevlerini zamanında takip edebilse ödevinin ne olduğunu aklında tutabilse WhatsApp ortamında bizler konuşmamış oluruz. Çocuklara sorumluluk vermek daha mantıklı. O günkü ödevi takip etmenin anne baba sorumluluğunda değil de kendi sorumluluğunda olduğunu bilmesi gerekiyor. Anne baba ve öğretmenlerden de kaynaklı bir sorun bu" (O,36).

Bir başka ebeveyn ise;

"...öğrenci okulda öğretmenin verdiği ödevleri dinlemiyor eve gelince de anne öğretmen WhatsApp grubuna atmıştır oradan bakarsın diyor" (İ,27). Diyerek ifade etmiştir.

Aynı kategoride yer alan çocuğun paylaşım yapması-paylaşımları görmesi (n=2) konusunda ise ebeveynler telefonlarını çocukların eline vererek grup yazışmalarını okuttuklarından ya da yazışmaları bir şekilde çocukların gördüklerinden söz etmişlerdir. Bunların çocuklar arasında kıskançlık, karşılaştırma, dedikodu gibi problemlere yol açtığından söz etmişlerdir.

Okul öncesi ebeveynlerinden bir tanesi (n=1) Çocuğun okul deneyimini anlatmak istememesinin problem yarattığına dikkat çekerek her şeyin WhatsApp grup üzerinden paylaşıldığını ve bunun çocukla olan iletişimi bozduğunu, okul ile ilgili karşılıklı konuşmadığından yakınmıştır.

Bu konuda konuşan bir ebeveyn duygularını şu şekilde ifade etmiştir

"WhatsApp aslında çok güzel bir şey. Ama öğretmenimiz gruba yaptığı etkinlikleri attığı için çocuğumuzdan öğrenemiyoruz orda olduğunu bildiği için anlatmıyor" (O,22).

Öğretmenden kaynaklı problemler kategorisinde ise en çok Mahremiyete dikkat edilmemesi (n=3) yer almaktadır. Ebeveynler çocuklar söz konusu olduğunda öğretmenlerden daha dikkatli olmalarını beklemektedirler. Öğretmenlerin çocukları etiketlemesi, onlarla ilgili özel durumları gruptan paylaşılmasının ve herkesin her şeyi bilmesinin çocuklar ve aileler arasında problemlere yol açtığından söz etmişlerdir.

Bir diğer konu ise Ebeveynlerin birbiriyle yarışması (n=3) olarak dikkat çekmektedir. Ebeveynlerin bir kısmı (n=3) gruplarda çocuklarının başarılarıyla birbirlerini yarıştırdıklarından söz ederek bunlarla ilgili problemlere dikkat çekmişlerdir.

Tablo 10.

WhatsApp grubu kullanımına ilişkin önerileri

Kategoriler	Kod	Okul öncesi (n)	Kod İlkokul (n)
Ailelere öneriler	Amacına uygun kullanılması	12	7
	Çocukların kıyaslanması	3	-
	Ayrı ayrı grupların kurulması	3	-
	Bazı paylaşımların özelden yapılması	2	-
	Yazışma saatlerine dikkat edilmesi	1	1
	Erkek ebeveynler de gruba dahil olması	1	1
	Grupta herkesin yer alması	1	
Öğretmene öneriler	Özelden paylaşımların yapılması	3	-
	Çocuğa sorumluluk verilmesi	3	-
	Mesaj yazma ve gönderme işi yalnızca öğretmene ait olması	2	-
	Yüz yüze görüşmelerin olması	1	

Ailelerin WhatsApp grubunu kullanım önerilerine ilişkin görüşlerine bakıldığında ailelere ve öğretmenlere öneriler olmak üzere iki farklı kategori yer almaktadır. Buna göre ailelere önerilerde en fazla (n=19) amacına uygun kullanılması önerisi dikkat çekmektedir. Aileler bu konuda özellikle ebeveynlere mesajları zamanında yollamaları, geç saate kalmamaları, gereksiz yere grubu meşgul edecek sorular sormamaları, özel günleri gruptan kutlamamaları, aşırı mesaj ya da fotoğraf yollamamaları, kişisel durumlarını gruptan konuşmamaları konusunda önerilerde bulunmaktadır. Bu konuda düşüncelerini ifade eden bir ebeveyn;

"...açıkçası ne için kurduğumuzu unutuyoruz bazen. O kadar başka konulara girildiği zaman. Bu şekilde tabi hoş değil. Sonuçta orda 15 kişi grubu ne amaçla kurduğumuzu hani unutmamamız gerekiyor"(O,2). Diyerek açıklamıştır. Ardından bir grup okul öncesi ebeveyni (n=3) çocukların kıyaslanması konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Ebeveynler bu konuda ailelerin çocukları ödev konusunda, akademik başarı konusunda ve arkadaş ilişkileri konularında kıyaslanmamasını önermektedirler. Ardından bir grup ebeveyn (n=3) Ayrı ayrı grupların kurulmaması önerisini

eklemişlerdir. Ebeveynler özellikle öğretmenin olduğu gruplarda ayrı bir grup daha kurarak orada daha uzun daha dedikodu içeren mesajların paylaşılmasından duydukları rahatsızlıkları dile getirirken ayrı grup kurulmamasını önermişlerdir. Bir grup ebeveyn ise (n=2) Bazı paylaşımların özelden yapılmasını önermektedirler. Bu ebeveynler grubu aşırı meşgul etmeyecek şekilde kullanılması için velilerin kendi aralarındaki durumları özelden konuşulmasını grubu daha verimli kullanmak açısından önermişlerdir. Bir grup ebeveyn ise (n=2) Yazışma saatlerine dikkat edilmesi hususunu öneri olarak sunmuşlardır.

Bir grup ebeveyn ise (n=2) erkek ebeveynler de gruba dahil olsun önerisi getirmiştir. Böylece yaşanan; (dedikodu, gereksiz paylaşım vb) pek çok sorunun artık yaşanmayacağını düşünmektedir. Bu konuda bir ebeveyn düşüncelerini şöyle ifade etmiştir;

"Babaların grupta olması iyi gibi oluyor kadın ortamını engelliyor dedikodu boyutuna geçmeden kurtarıyor bizi. Evet, güzel oluyor aslında erkeklerin olması bizde mesajlara karşı dikkat etmemize işte fotoğraf paylaşımı o konulara dikkat etmemizi sağlıyor. Bence erkeklerde grupta olmalı mutlaka" (İ,24).

Ailelere öneriler kategorisinde son olarak (n=1) Grupta herkesin yer alması, yer almayan hiç kimsenin olmaması, önerisi gelmektedir. Bu ebeveyn bazılarının grupta yer almayı kabul etmediğinden söz ederek, herkes grupta yer alırsa daha iyi bir iletişim ortamı sağlanacağını savunmaktadır.

Öğretmene öneriler kategorisinde ise en çok (n=3) özelden paylaşımlar yapılması önerisinin yer aldığı görülmektedir. Ebeveynler çocuklarıyla ilgili bazı durumların grup içerisinde konuşulmasından duydukları rahatsızlıkları dile getirerek daha çok kişisel paylaşımların yapılmasının doğru olacağını düşünmektedirler.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada ailelerin öğretmenle iletişimde WhatsApp gruplarının kullanım amaçlarını, avantajlı ve dezavantajlı yanlarını, öğretmenle iletişimde WhatsApp gruplarını kullanan okul öncesi ve ilkökula giden çocuğu olan ebeveynlerin görüşleri ışığında dikkat çekici sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenlerle iletişim kurmak için kurulan sınıf gruplarında daha çok annelerin yer aldığı görülmektedir. Bu durum babanın çocukla ilişki biçiminin anneden farklı olması, toplumsal rollerin farklı olmasından kaynaklanabilir. Başka bir deyişle, anne ve babanın çocuğun eğitiminde üstlendiği roller birbirini tamamlar ve destekler niteliktedir (Güngörmüş, 1990). Bu nedenle iletişim gruplarında çoğunlukla anneler yer almaktadır. Bununla birlikte babaların katılımını yüreklendirici öğelerin düzenlemelerde yeterince yer almadığı görülmektedir (McBride ve Rane, 1997). Ancak babalar çocuklarının yaşantıları üzerinde yaratacakları olumlu etkiler konusunda bilgilendirilip cesaretlendirilirse (Gürşimşek, Kefi, ve Girgin, 2007), aile katılımı konusunda bir fakındalık yaratılabilir. Torun (2000)'a göre, geçiş dönemindeki Türk toplumunda babaların eğitilmesi son derece önemlidir. Ancak babalar da ne yapacağını bilmediğinden geri planda kalmaktadır. Aile katılım süreçlerine aktif katılım gösteren babalar ebeveynlik rolünden daha yüksek oranda doyum alırken; eşleriyle de daha olumlu bir ilişkiye sahip oldukları görülmektedir (Uludağlı, 2017). Çocuk açısından son derece kritik sonuçlara sahip olan baba katılımı, kişisel, sosyal ve kültürel pek çok faktörden etkilenmektedir. Özellikle annenin tutumu, anne babanın ilişki kalitesi, babanın katılımını desteklemesi ya da engelleyici tutumu gibi çok sayıda faktör, babanın katılımını kolaylaştırıcı ya da engelleyici rol oynayabilmektedir. Alanyazında babanın rolü ve katılımına ilişkin rastlanan çalışmalarda son yirmi yıldır önemli bir artış görülse de Türkiye'de yapılan çalışmalarda baba katılım oranları henüz yeterli düzeyde görülmediğinden bahsedilmektedir (Uludağlı, 2017). Bu bulguların mevcut araştırma bulgularıyla da örtüştüğü, desteklendiği görülmektedir. Ayrıca anne babalar ve öğretmenler eğitimin iki ortak paydaşı olarak, en iyi eğitimi gerçekleştirmek için birlikte çalışmak zorundadır. Yani ebeveynler okulun ortakları olmalıdır. Bu şekilde yürütülen bir aile katılım sürecinin öğrencilerin performansı üzerinde de olumlu sonuçlar doğuracağı açıktır (Khan, 2006; Mayangsari ve Aprianti, 2017). Bunun yanında bu gruplarda yer alan annelerin de önerisi gruplarda babaların da olması yönündedir.

Çalışmanın bir başka sonucuna göre, etkinlik paylaşabilmek, hızlı iletişim kurmak, topluca bilgilendirme, Öğretmenin ödev paylaşması, okuldan duyuru paylaşabilme, sınıf içinden fotoğraf ve video paylaşabilme, ailelerin çocuktan haberdar olması gibi nedenler WhatsApp gruplarının kullanım amaçları olarak belirlenmiştir. Ayrıca ailelerin WhatsApp gruplarını Problem çözme, çocukların sınıf ortamını paylaşma, fikir alışverişinde bulunma gibi amaçlar için kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Balcı ve Şahin (2018) öğretmenlerle yaptığı çalışmada da benzer bulgulara rastlamıştır. Öğretmenler ailelerle iletişimde daha hızlı ve kolay haberleşebilmek, toplu bir şekilde aileleri bilgilendirmek, fotoğraf-video paylaşabilmek, okulda yapılan faaliyetlerden haberdar etmek, gibi sebeplerle WhatsApp uygulamasını kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. İsrail'de yapılan bir başka araştırmada da öğretmenlerin WhatsApp'ı okul ve sınıfla ilişkili bilgileri doğrudan ebeveyne ulaştırmak ve duyuruları iletebilmek konularda ebeveynlerle iletişim kurmak için kullandıkları bulunmuştur (Wasserman ve Zwebner, 2017).

Avcı (2020) Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların aile bireyleri ile iletişim kurma sürecinde kullandıkları WhatsApp uygulamasına ilişkin duydukları ihtiyaçları, uygulamanın üstünlük ve sınırlılıkları ve kullanımına ilişkin önerilerini ortaya koymayı amaçlayan çalışmada WhatsApp uygulamasını kullanmalarının nedenleri olarak velilerle hızlı ve kolay iletişim kurmak ve velilerle fotoğraf/videolar paylaşmak olarak ortaya çıktığını bulmuştur. Bu bulgular, teknolojinin getirdiği yeni iletişim kanallarını tüm ebeveynlere bilgi aktarımı, güncellemelerden haberdar etme ve duyurular için bir araç olarak gören literatürle uyumludur (Kosaretskii ve Chernyshova, 2013). Çalışmanın bulguları uygulamanın son derece avantajlı oluşu, okul öncesi ve ilkököl sınıflarına giden çocukların ebeveynlerinden oluşması göz önüne alınırsa etkinlik paylaşabilmek, hızlı iletişim kurmak ve topluca bilgilendirmenin en çok ifade edilmiş üç seçenek arasında yer alması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca çalışmada sınıf içi uygulamalardan haberdar olmak, fotoğraf video ve alış veriş, hızlı ve kolay ulaşılır olmanın ve çocuğun durumundan anlık haberdar olmanın ailelerin WhatsApp uygulamasının en beğenilen özellikleri arasında ifade ettikleri görülmektedir. Balcı ve Şahin (2018) öğretmenlerle yaptığı çalışmada da fotoğraf ve video paylaşılabilmesi grubun hem kullanma nedeni hem de en beğenilen özellikleri arasında yer almıştır. Ailelerin kendi günlük sosyal yaşamlarında da WhatsApp uygulamasını kullanıyor olması, çocukların okul öncesi ve ilkököl gibi yaş grubu daha küçük olduğu okul gruplarında yer almalarından dolayı çocukların durumundan anında haberdar olmak istemeleri bu sonucu etkilemiş olabilir. Aynı çalışmanın diğer bir boyutu olan öğretmenlerin görüşlerinin incelendiği çalışmalarda da öğretmenlerin WhatsApp uygulamasını kullanma nedenleri ile bir paralellik olduğu görülmektedir. En sık ifade edilen üstünlük uygulamanın anlık/hızlı/toplu iletişime imkân tanınmasıdır (Avcı, 2020). Farklı örneklerde yapılan çalışmalarda da bu bulgu en önemli üstünlük olarak belirlenmiştir (Wasserman ve Zwebner, 2017). Çocukların aile bireyleri ile iletişimde e-postaların ve çevrimiçi platformların kullanımının öğretmenler tarafından algılanan en önemli üstünlükleri de uygun/kolay kullanım ve anlık iletişim olarak belirlenmiştir (Macia Bordalba ve Garreta Bochaca, 2019). Bu üstünlüğü fotoğraf ve video gibi içeriklerin paylaşılması izlemektedir. Yukarıda ifade edildiği üzere okul öncesi dönemde görev yapmaları itibarıyla katılımcı öğretmenler bu içeriklerin paylaşılmasını önemli görmektedirler. Hâlihazırda çocukların aile bireylerinin talepleri de bu yöndedir.

Dikkat çeken sonuçlardan biri de ödev paylaşılması konusudur. Bu yalnızca ilkökula giden çocuğu olan ebeveynlerin kullanım amaçları arasında yer almaktadır. Zira ödev, öğretmenler tarafından okul dışı akademik bir etkinlik olarak öğrencilere verilen bir görevdir (Duru ve Çöğmen, 2017). Ayrıca ev ödevleri okul aile iş birliğinin merkezinde yer alan, çok uzun zamandır öğretmenler tarafından oldukça sık kullanılan, okul döneminde öğrencilerin günlük rutinlerinin önemli bir parçası haline gelen, ancak öğrenciye katkısı konusunda oldukça tartışılan konulardan birisidir (Cooper vd., 2000; Xu, 2005; Cooper, Robinson ve Patall, 2006; Turanlı, 2007; Froiland, 2010; Eren ve Henderson, 2011; Rudman, 2014;). Ancak okulda öğrenilenlerin bir tekrarı, evde ise yeni öğrenmelerin desteklenmesi amaçlı olan ödevin kaygı, endişe, ya da ders çalışmaya ilgisizlik yaratacak şekilde de yürütülmemesi gerekmektedir. Bu bakımdan ödevin verilme şekli, yoğunluğu ve amacının çok iyi ifade edilmiş olması gerekmektedir. Ödev verme ve ödev yapma öğretmen ve öğrenci arasında gelişen bir sorumluluk alışverişidir. Ev ödevlerinin öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağladığı görüşü genel kabul görse de, bu görüş alan yazında yeterince güçlü desteklenmemektedir. (Duru ve Çöğmen, 2017) örneğin yapılan pek çok araştırmada, ev ödevlerinin ilkököl çağı çocuklarının akademik başarılarına etkisinin olmadığı, sonucuna ulaşılmıştır (Cooper, Robinson, ve Patall, 2006). Duru ve Çöğmen (2017) yaptıkları çalışmada veliler ödevlerin öğrencilerin sorumluluk duygusunu geliştirmek için verildiğini ifade ettikleri, ayrıca ev ödevlerinin öğrencilerin araştırma becerisini geliştirmesi için verildiğini vurguladıkları tespit edilmiştir. Painter (2003) öğrencilerin genelde eğitim süreçleri boyunca ödevin önemini çok fazla anlayamadıklarını ifade etmiştir. Ödevlerin öğretmenler tarafından WhatsApp grupları aracılığıyla ebeveynlere iletilmesi öğrencinin ödev sorumluluğunu tam olarak alamamasına neden olabileceğinden, ödevi yapma konusunda gerekli özeni göstermeyeceği gibi anne-babayla çocuk karşı karşıya kalabilmektedir. Öğretmen kendi sorumluluk halkasında yer alan ödev konusunu ebeveyni ortak etmeden çözmeyi denemeli, çocuğun

ödevini yapmadığı zamanlarda sınıf içinde karşılaşacağı her türlü duyguyu yaşamasına da izin vererek ödevi görev duygusuyla değil de amaca hizmet edecek şekilde anlamalarını sağlamaya çalışmalıdır. Ödevlerin sınıf gruplarından anne-babalara yollanması çocuğun ödevi karşı isteksizlik sergileyebileceğinde, aileye karşı direnç göstermesine ya da aile içi çatışmaya yol açabilir. Nitekim bu çalışmada ebeveynler, ödevlerin WhatsApp gruplarından yazılmasını çocuğun kendi sorumluluğunu almaması gibi bir dezavantaja sebebiyet verdiğini de vurgulamışlardır. Yine çalışmada ödevlerin grup üzerinden verilmesinden dolayı çocukların ödevlerini almadan eve gelinmesinin ebeveynler tarafından WhatsApp uygulamasından kaynaklı yaşadıkları bir problem olarak ifade edilmiştir. Ebeveynler çocuklarının telefonla ödevin geleceğini bildiğinden, sorumluluk hissetmediklerini, annem telefonda bakar düşüncesiyle okulda ödevini not etme ihtiyacı duymamakta, böylece de bir rahatlık göstergesi olarak ödev sorumluluğunu taşımamaktadır. Bu konuda literatüre bakıldığında ise dikkat çekici bir bulguyla karşılaşmaktadır.

Wasserman ve Zwebner (2017) İsrail’de gerçekleştirdikleri çalışmalarında okul ve dersler ile ilişkili bilgilerin doğrudan WhatsApp üzerinden ailelere iletilmesinin öğrencilerin öğrenme sürecine ilişkin sorumluluk duygularını zayıflattığı yönünde bulgulara rastlamışlardır. Bu bulgu önemlidir. Zira ödev sürekli bir şekilde çocuk ve ebeveyn arasında ciddi krizlere yol açmaktadır. Ancak Erdem ve Avcı (2020) okul öncesi çocukların öğretmenleriyle yaptığı çalışmada bu yönde bir bulguya rastlamamıştır. Araştırmacılar bu durumu katılımcıların okul öncesi dönem çocuklarıyla çalışan öğretmenler olması, çocuklara üst kademedekiler gibi ödevlerin verilmemesi ve ya okul öncesinde ödev sorumluluğunun çok sınırlı düzeyde kalmasıyla açıklamışlardır. Bu çalışmada ise yalnızca ilkokula giden çocuğu olan ebeveynler ödev konusunu ifade etmişlerdir.

Ebeveynler arasında, WhatsApp uygulamasının en beğenilen özellikleri içinde en az tercih edilen özelliğin okula gitmeyen çocuktan haberdar olma ile iletişimi güçlendirme, yeni arkadaşlıklar kurma ve fikir alışverişinde bulunma olduğu görülmüştür. Oysa Balcı ve Şahin (2018) okul öncesi öğretmenlerinin WhatsApp uygulamasını kullanma amaçlarına ilişkin yaptığı çalışmalarında uygulamanın ailelerin birbirleriyle olan iletişimi artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu öğretmenlerin bakış açısıdır. Bu sonuç bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir. Zira bu çalışmada görüş bildiren ebeveynlerdir. Grubun kurulma amacının yalnızca okul aile iş birliğini sağlamak olduğu düşünüldüğünde bu sonuç normal olarak değerlendirilebilir. Çünkü gruplarda çocukların sınıf içi durumlarından, topluca duyuru ve bilgilendirmeye doğru giden geniş bir iletişim yelpazesi bulunmaktadır. Ebeveynler ayrıca iletişimi güçlendirmek, yeni arkadaşlıklar kurmak ve fikir alışverişinde bulunmak için bu gruplar yerine içinde öğretmenlerin bulunduğu sınıf grupları yerine kendi aralarında yeni gruplar kurarak fikir alışverişlerini bir başka grup üzerinden devam ettiriyor olabilir. Nitekim ebeveynler görüşmeler sırasında bunu doğrular nitelikte bilgiler vermişlerdir.

Çalışmanın bir diğer bulgusu da WhatsApp gruplarından en çok nelerin paylaşıldığına ilişkin görüşlerdir. Ebeveynler en çok öğretmenlerin sınıf içi etkinlikleri, yapılacak toplantı ve aktivite tarihlerini, ödevler ve ödev stratejilerini paylaştığını, ebeveynlerin ise çocukların evde yaptıkları ile bayram-kandil-cuma mesajlarını paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Aynı konuda öğretmenlerle yapılan çalışmalarda en çok duyuruların, sınıf içinde ve ya dışındaki etkinliklerin, fotoğraf ve videoların paylaşıldığı (Avcı, 2020; Balcı & Şahin, 2018), öğrenme etkinliklerinin performansını iyileştirmek için WhatsApp gruplarını bir öğrenme platformu olarak kullandıkları (Wasserman ve Zwebner, 2017), görülmüştür. Okul öncesi öğretmenleri WhatsApp uygulamasından önce bu gibi paylaşımları haber mektubu, telefon, yazılı not ve ya toplantı ile yaptıklarını ifade etmişlerdir (Balcı ve Şahin, 2018). Aile katılımı; okul ve aile arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, ailenin çocuğun eğitime katılması ve çocuğun eğitiminde daha çok sorumluluk almasıdır. Bu da; iletişim, etkileşim, sorumluluk ve paylaşım gibi sosyal yönleri olan bir süreçtir ve ailenin eğitime katılımı ile ailelerin çocuğun gelişimini takip edebilmeleri, okulun politikası ve programı hakkında bilgi sahibi olabilmeleri ve çocuğun eğitiminin evde de desteklenmesi sağlanmaktadır (Bayraktar, Güven, ve Temel, 2016).

Aile katılımı çalışmaları aile ve okul arasında önemli bir köprü oluşturarak eğitimin kalıcılığını ve gücünü artırmaktadır. Ayrıca literatür aile katılımının çocuğun eğitimi, okul ve aile arasında paylaşılan bir sorumluluk olduğunu vurgulamaktadır (Balcı, 2017; Çakmak, 2010; Keçeli-Kaysılı, 2008; Temel vd, 2010; Tezel-Şahin ve Özyürek, 2016; Ünüvar, 2010).

Yeni dünyada hızlı gelişen teknolojik değişim ve dönüşümler tüm yaşamımızda olduğu gibi yeni uygulamaları gündeme taşımıştır. İnternetin yaygın olarak kullanılmasıyla birlikte hayatımıza giren sosyal medya uygulamalarının okul-aile iletişimde kullanımı da bir aile katılım çalışması olarak

değerlendirilebilir. Nitekim yapılan çalışmalarda sosyal medya aracılığı ile aile katılım çalışmalarının daha çok hızlandığı ve geliştiği yönündedir (Bouhnik vd, 2014; Aslı Balcı ve Tezel-Şahin, 2016; Balcı, 2017; Wasserman ve Zwebner, 2017; Balcı ve Şahin, 2018; Avcı, 2020;)

Aynı kategoride en az çocukların paylaşım yapması yer almaktadır. Çok düşük sayıda çocuğun öğretmene sorular paylaştığı görülmektedir. Ebeveynler çocukların kendi telefonlarını alarak öğretmene soru sormak için gruba mesaj yazdıklarını ifade etmişlerdir. alanyazın çocuğun ve çocuğun yaşadığı topluluğun yaşantısını etkileyen kararların alınması sürecine kendisinin de katılmasına fırsat verilmesinin gerekli olduğu yönündedir (Aksoy, 2020). Fakat telefonda öğretmene soru sorabilmesi bir fırsat mı, yoksa okulda yapılması gereken bir sorumluluk mu kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Bu gibi uygulamalar özellikle daha üst sınıflarda okuyan öğrenciler tarafından kullanıldığında yarar sağlayabilir. Ancak okul öncesi ve ilkokul dönemi çocukları için yaş grubunun küçük olması, okuma yazmayı bilmiyor ya da yeni öğreniyor olmaları, kendilerine ait akıllı telefon kullanacak yaşta olmamaları bu sonucu olağan kılmaktadır. Nitekim lise öğrencileriyle yapılan bir çalışmada öğretmen öğrencilerle WhatsApp uygulaması kurarak öğrencilerin sorularını aldığı ve bu uygulamanın grup içindeki iletişimi geliştirerek öğrencilerin ders saatleri dışında da öğrenmenin devam etmesinin onların motivasyonunu artırdığını ve bu uygulamanın öğrenci-öğretmen arasındaki ilişkiyi daha da derinleştirerek öğrencilerin akademik başarısı üzerine olumlu etkileri olduğu ifade edilmektedir (Bouhnik vd 2014).

Çalışmanın bir başka sonucu da, whats app uygulamasının avantajı ve dezavantajı olmasıdır. Ebeveynlerin grubun kullanım amaçlarının birçoğunu aynı zamanda bir avantaj olarak görmektedirler. Hızlı ve kolay iletişim kurmayı, sınıfta neler olup bittiğini öğrenmeyi, fotoğraf ve video ile anında haberdar alabilmeyi en avantajlı özellikler arasında ifade ederken, amaç dışı kullanım, yanlış anlaşılmalara, mahremiyetin korunmaması, kıyaslamaların olması, zaman kaybı ve içerik kirliliğini (dedikodu) de dezavantajlı durumlar olarak ifade etmişlerdir. WhatsApp'ın temel faydalarından biri de basit ve ücretsiz olduğu için herkes tarafından kolay kullanılabilir olmasıdır. Bu da yukarıda dezavantaj olarak ifade edilen bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu dezavantajlar iletişimde WhatsApp gruplarını kullanan ailelerle öğretmenler arasında bir takım problemler yaşanmasına neden olmaktadır. Nitekim bu dezavantajlara bağlı olarak; aşırı ve gereksiz mesajla grubu meşgul etme, ebeveynler arası tartışmaların yaşanması, ödevleri velilerin yapması, çocuklar arası kıyaslama, mahremiyete dikkat edilmemesi ve ebeveynlerin birbiriyle yarışması da WhatsApp uygulamasından kaynaklı yaşanan problemler arasında ifade edilmiştir. Benzer şekilde Balcı ve Şahin (2018) öğretmenlerin WhatsApp uygulamasının kullanımında grupta aileler arasında problem-tartışma yaşanmasını, grubun amacı dışında kullanılmasını, aşırı ve ya özel konularda yazışılmasını, yanlış anlaşılmalara yaşanmasını ve grupta çocukların kıyaslanması gibi dezavantajlar olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma bu bulgularla da benzerlik göstermektedir. Aynı şekilde bir başka çalışmada (Avcı, 2020) da gereksiz mesajlaşmalar/tartışmalar, uygunsuz zamanlarda kullanımın WhatsApp'ın sınırlılıkları arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Wahyuni ve Febianti (2019) yaptıkları çalışmada pek çok öğretmen, gruptaki katılımların zaman içerisinde müdahaleye dönüştüğünü bunun da en önemli dezavantaj olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Yeni teknolojik araçların hayatımızda çok fazla yer almasıyla ortaya çıkan sosyal medyanın iletişim kurmak üzere öğretmenlerin sıklıkla tercih ettiği uygulamalarından bir olan WhatsApp'ın kullanımında da bir takım sınırlılıklara ihtiyaç duyulmaktadır. Eğer sınırlılıkları ve kuralları belirlenmezse zaman içerisinde avantajlarından çok dezavantajlarının daha fazla ortaya çıkabileceği görülmektedir. Nitekim Wahyuni ve Febianti (2019) yaptıkları çalışmada pek çok öğretmen, gruptaki katılımların zaman içerisinde müdahaleye dönüştüğünü bunun da en önemli dezavantaj olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Çalışmada uygulamanın kullanılması ve sınırların belirlenmesi konusunda öneriler getirmişlerdir. Öğretmenin ebeveynlerle olan iletişimde birlikte belirlenmesi gereken sınırlamalar öğretmenlerin politikasına göre farklılık gösterebilir, ancak her şekilde bir sınırlamanın mutlaka konulması gerekmektedir. (Fischer, 2013). Uygulamanın akıllı telefonlar aracılığıyla kullanılıyor olması, telefonların kolay ulaşılabilirliği, ebeveynlerin müsait oldukları her an mesaj yazabilmeleri, zaman sınırını ortadan kaldırdığından dolayı bir takım sorunların yaşanması kaçınılmazdır. Bunu önlemenin en iyi yolu daha grubun kuruluş aşamasında bir takım sınırlamalar ve kurallara doğrultusunda önlemler almak olabilir. Nitekim WhatsApp üzerinden kurulan iletişimin öğretmenler ve ebeveynler arasındaki etkileşimi ve öğretmenlerin çalışmasını nasıl etkilediğinin incelendiği çalışmada WhatsApp'ın belirli saatlerde kullanılmasını ve mesajları sadece öğretmenlerin göndermesi gerektiğini vurgulamaktadır (Wahyuni ve Febianti, 2019). Gruba gönderilen mesajların herkes tarafından görülebilir olması da mahremiyet konusunda soru işareti doğurmaktadır. Ebeveynler doğal olarak çocuklarıyla ilgili durumların herkes

tarafından okunuyor oluşundan rahatsızlık duyabilmektedirler. Bu durumu, özel mesajları özelden grubun tamamını ilgilendiren haberleri ise gruptan iletilmesini sağlayacak olan öğretmenler düzenleyebilir.

Çalışmada yaşanan dezavantaj ve problemlere yönelik olarak verilen önerilere bakıldığında ise; ebeveynlere, grubun amacına uygun kullanılması, çocukların kıyaslanmaması, grupta yer almayan hiç kimsenin kalmaması, yazışma saatlerine dikkat edilmesi gibi konularda öneriler getirilirken öğretmenlere, özelden paylaşımlar yapılması, çocuğa sorumluluk verilmesi, mesaj yazma ve gönderme işi yalnızca öğretmene ait olması, yüz yüze görüşmelerin olması gibi önerilere yer verilmiştir. Ebeveynler WhatsApp uygulamasından kaynaklı yaşadıkları dezavantajlı durumları düşünerek bu önerileri getirmişlerdir. Benzer şekilde Erdem ve Avcı (2020) çalışmasında da bunun gibi yaşanan pek çok probleme bir çözüm önerisi olarak başlangıçta grup kurallarının oluşturulması, grubun amacının velilere net bir şekilde aktarılmasının önerildiği görülmektedir. Yine aynı çalışmada, öğretmenler tarafından en sık ifade edilen sınırlılığın, gereksiz mesajlaşmalar, tartışma ve uygunsuz zamanlarda grubun kullanımı olduğu ortaya çıkmıştır. Aşırı ve gereksiz mesajlar yazarak grubu meşgul etme ve geç saatlerde mesaj yazma WhatsApp uygulamasını kullanan ebeveyn ve öğretmenler açısından bir yandan zaman kaybına sebebiyet verirken diğer yandan da aileler arasında sorunların yaşanmasına ve ilişkilerin bozulmasına neden olmaktadır. Erdem ve Avcı (2020) yaptığı çalışmada WhatsApp grubunun sohbet ortamına dönüştürülmesi, özel gün kutlamaları, dedikodu yapılması, veliler arası kıskançlık ve tartışmalar gibi durumlar ile sıklıkla karşılaşıldığı ortaya çıkmıştır. Benzer bir araştırmada da ise doğum günü kutlamaları, geçmiş olsun mesajları gibi içeriklerin sıklıkla kullanıldığı ve öğretmen ya da velilerin çeşitli ürünleri satmak için uygulamayı kullandıkları tespit edilmiştir (Mayangsari ve Aprianti, 2017). Eğitimde WhatsApp, geleneksel metotlara bir alternatif ve onların tamamlayıcısı olarak düşünüldüğünden bir süredir ebeveynler ve öğretmenler arasında doğrudan bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Ancak kullanımın sınırlandırılmadığı her yere bir takım problemlerin ortaya çıkması kaçınılmaz olmaktadır. Ebeveynlerin bu tarz dijital platformları nasıl kullanacaklarına dair bir eğitime ihtiyaçları olduğu açıktır. Nitekim İlköğretimde okuyan öğrencilerin velilerinin, mobil teknolojiler aracılığıyla ebeveyn-okul iş birliğini artırma konusunda Kıbrıs örnekleminde yapılan bir çalışmada okul aile iş birliğini geliştirmek ve aile katılımını güçlendirmek için mobil teknolojilere ihtiyaç olduğu, ancak ebeveynlerin bu teknik alt yapıya sahip olmalarına karşın bu tür mobil cihazların kullanımı konusunda eğitime ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir. (Özdamlı ve Yıldız, 2014). Aslında avantaj ve dezavantaj beklentiyle ilişkilidir. Taraflar eğer beklentilerini açık ve anlaşılır bir biçimde ortaya koyabilirlerse yaşanan pek çok dezavantajın ortadan kalkması mümkündür. Nitekim Bay, Bahçıvan ve Kalay (2018) yaptıkları çalışmada okul aile iş birliği kapsamında öğretmenlerin ebeveynlerle olan iletişimde farklı beklentiler içinde olduğunu tespit etmiştir. Ebeveynler çocukları hakkında daha fazla bilgi almayı beklerken Whatzap grubu uygulamasının kullanımının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı çalışmada öğretmenler ise ailelerin okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılmalarını bekledikleri görülmüştür.

Çalışmada bir başka öneride "mesaj yazma ve gönderme işi yalnızca öğretmene ait olsun" şeklinde ifade edilmektedir. Benzer şekilde Erdem ve Avcı (2020) 'nın yaptığı çalışmada da grupta yalnızca yönetici (öğretmen) mesaj atabilmeli şeklinde bir öneri yer almaktadır. Çalışmanın bulguları örneklemini öğretmen olan diğer araştırmalarla da uyumludur. Ancak hem öğretmenlerin hem de ebeveynlerin aynı sorunları vurgulamaları ve benzer beklentileri taşımalarına rağmen sorun yaşamaya devam ediyor olmaları da oldukça düşündürücü bir sonuçtur.

Bir diğer çarpıcı bulgu da katılımcı ailelerin erkek ebeveynlerin de gruba dahil olmasını önermeleridir. Ebeveynlerin görüşü, gruplarda sürekli annelerin bulunmasının grubunun bir süre sonra sohbet gruplarına dönme riski taşıdığını hâlbuki arada babalardan da katılımcı olursa daha derli toplu mesajlaşmaların devam edeceği yönündedir. Benzer şekilde, Balcı ve Şahin (2018) yaptıkları çalışmada da öğretmenlerin WhatsApp gruplarına daha çok sadece annelerin dâhil olduğunu bildirdikleri, buna karşın daha az bir sayının grupta anne ve babaların karışık bir şekilde bulunduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin söylemlerinden bu durumun babaların çalışma hayatı yoğunluğu, annelerin ise erkek ebeveynlerle birlikte bir grupta yer almak istememesi veya grubun daha çok annelerden oluştuğunu gören babaların kendi rızalarıyla grubu terk etmesi gibi nedenlerin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Grubun hem dinamikliği hem de çocuğun eğitim ortamına babanın da dahil olması açısından gruplarda babaların da yer alması daha sağlıklı iletişim kurulabileceğine olan inancı artırmaktadır. Benzer şekilde Toran ve Özgen (2018) aile katılım konusunda öğretmen görüşlerini değerlendirdikleri araştırmalarında babaların aile katılım çalışmaları konusunda sorumluluk almadıkları, okul ile ilgili işler olmak üzere aile katılım çalışmalarını daha çok annenin işi olarak gördükleri, aile katılım çalışmalarına katılan babaların süreci sıkıcı buldukları tesbit edilmiştir.

Uzun bir süredir babaların rolü ihmal edilmektedir (Uludağlı, 2017). Oysa yapılan çalışmalar babanın sevgisi ve ilgisinin çocuk üzerinde benzersiz bir role sahip olduğu, babanın anneye göre çocuğun yaşamına katılımının onun ileriki yaşlarındaki yaşama olan uyumuyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Flouri ve Buchanan, 2003; Lewis ve Lamb, 2003). Lakin babaların çocukların yaşamındaki rolleri giderek artsa da toplumsal olarak çocuk bakımından temel olarak sorumlu olan kişi halen anne olarak görülmektedir (Craig, 2006). Bu yüzden de çocuğun okul konusundaki sorumluluğu öğretmenle iletişim de dahil anne üstlenmektedir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, akıllı telefonların kolay ve ücretsiz bir uygulaması olan, WhatsApp'ın öğretmenle olan iletişimde ebeveynler tarafından oldukça sık olarak tercih edildiği görülmektedir. Bu yüzden de WhatsApp'ın ebeveyn-öğretmen iletişimini ve aile katılımını kolaylaştırdığı söylenebilir. Ancak her şeyde olduğu burada da bir takım dezavantajlar söz konusudur. Çoğunlukla öğretmenlerin açtığı sınıf gruplarında yer alan ebeveynlere sınıf içindeki durumdan okuldaki toplantı ve duyuralara varana dek pek çok konunun konuşulduğu, fotoğraf, video ve mesajların paylaşıldığı, ödevlerin yazıldığı, dijital bir platform olarak kullanılan WhatsApp uygulamasının daha sağlıklı ve sorunsuz kullanılabilmesi için en başından mesajlaşma saatlerinden, paylaşılacak içeriğe kadar bir takım kuralların açıklanmasına, yani detaylı bir bilgilendirmenin yapılmasına ve bir takım tedbirlerin alınmasına ihtiyaç duymaktadır. Ancak bu şekilde kuralları önceden belirlenmiş bir çerçeve içinde bir kullanım gerçekleştirilirse sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturulabilir.

Bu çalışma okul öncesi ve ilkökul eğitim düzeyinde çocuğu olan ebeveynlerle yapılmıştır. Farklı eğitim kademesinde bu uygulamaların nasıl yapıldığına bakılarak karşılaştırmalar yapılabilir. Bu çalışmanın katılımcılarının çoğu annelerden oluşmuş yalnızca bir baba çalışmada yer almıştır. Yalnızca babaların yer aldığı bir çalışma planlanırsa bu gruplarda onların yer alıp almama durumları detaylı bir şekilde incelenebilir. Ayrıca dünyayı sarsan küresel salgın süreciyle birlikte değişen şartlar, okulların ve eğitimin işleyişi ile birlikte aile katılım koşullarını da değiştirip dönüştürmüştür. Bu nedenle araştırma hem ebeveyn hem de öğretmenlerle halen devam eden mevcut koşullarda yeniden planlanarak bu sürecin aile ve öğretmen iletişimini ve aile katılımını nasıl etkilediğine ve bu koşulların ebeveyn öğretmen iletişimine nasıl bir boyut kazandırdığına bakılabilir.

Bir aile eğitim programı ile dijital ortamlarda okul-öğretmen-aile iletişiminin nasıl sağlanacağı nelere dikkat edileceği konusunda aile eğitimi ve farkındalık çalışmaları yapılabilir. Bu konuda bir bilgilendirme kitapçığı hazırlanarak dijital ortamlarda ebeveyn ve öğretmenlere paylaşılabılır.

KAYNAKÇA

- Aktaş Arnas, Y., ve Yaşar, M. (2011). *Okul öncesi eğitimde aile katılımı*. Ankara: Vize yayıncılık.
- Aksoy, P. (2020). <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/plugins/uploads/files/3294-published.pdf>. (Erişim Tarihi:01/10/2020).
- Atabey, D., ve Tezel-Şahin, F. (2011). Aile öğretmen iletişim ve iş birliği ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 793-804.
- Avacı, F. (2020). Okul öncesi eğitimde aile katılımının sağlanması için bilgi iletişim teknolojilerin kullanımı:whatsApp uygulaması örneği. *Başkent University Journal of Education*, 7(2),439-452.
- Balcı, A. (2017). *Sosyal Medya Temelli Anne Katılım Programı'nın anne çocuk ilişkisine ve anne öğretmen iş birliği-iletişimine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A., ve Tezel-Şahin, F. (2018). Öğretmen-aile iletişimde WhatsApp uygulamasının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 749-776.
- Balcı, A., ve Tezel-Şahin, F. (2016). Sosyal medyanın aile katılımında kullanılabilirliği üzerine bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2309-2322.
- Bay, D. N., Bahçıvan, E., ve Kalay, B. (2018). Okul öncesinde okul aile iş birliğine yönelik ailelerin ve öğretmenlerin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 58-82.
- Bayraktar, V., Güven, G., ve Temel, Z. F. (2016). Okul öncesi kurumlarda görev yapan öğretmenlerin aile katılım çalışmalarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 755-770.
- Bouhnik, D., Deshen, M., & Gan, R. (2014). WhatsApp goes to school: Mobile instant messaging between teachers and students. *Journal of Information Technology Education: Research*, 13(1), 217-231.
- Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). Does homework improve academic achievement a synthesis of research, 1987–2003. *Review of educational research*, 76(1), 1-62.
- Craig, L. (2006). Does father care mean fathers share? A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children. *Gender & Society*, 20(2), 259-281.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S.B. Demir Çev. Edt.). Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Çağdaş, A., ve Seçer, Z. (2011). *Anne baba eğitimi*. Ankara: Eğiten Kitabevi.
- Çakmak, Ö. Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 1-18.
- Çalışkan, N., ve Ali, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online* 2 (2), 28-34.
- Duru, S., ve Çöğmen, S. (2017). İlkokul-ortaokul öğrencileri ve velilerin ev ödevlerine yönelik görüşleri. *İlköğretim-Online*, 16(1), 354-365.
- Fischer, Y. (2013). "The Facebook is dead – long live WhatsApp". De Marker. Erişim: Ekim 26, 2020, from <http://www.themarket.com/technation/1.2126492>. (Erişim Tarihi:01/12/2019).
- Fischer, Y. (2010). It is possible: sSuccess stories of parent -school partnerships. *Tel Aviv: Mofet Institute*.
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2003). The role of father involvement in children's later mental health. *Journal of adolescence*, 26(1), 63-78.
- Güngörmüş, O. (1990). *Baba çocuk ilişkisi, ana-baba okulu* (2. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gürşimşek, I., Kefi, S., ve Girgin, G. (2007). Okul öncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(33), 181-191.
- Hakyemez, S. (2015). Turkish early childhood educators on parental involvement. *European Educational Research Journal*, 14(1), 100-112.
- Hamlin, D., & Flessa, J. (2018). Parental involvement initiatives:An analysis. *Educational Policy*, 32(5), 697-727.
- Ho, L.-H., Hung, C.-L., & Chen, H.-C. (2013). Using theoretical models to examine the acceptance behavior of mobile phone messaging to enhance parent-teacher interactions. *Computers& Education*, 61, 105-114.
- Jacobson, L. (2003). Phila. Parents to receive marks for'home support'of students. *Education Week*, 23(4).
- Johnson, R. B. (1997). Examining the validity structure of qualitative research. *Education*, 118(2), 282.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar-ilkeler-teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69.
- Keyes, C. R. (2004). *Parent-teacher partnerships:A theoretical approach for teachers*. Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470883.pdf>. (Erişim Tarihi:11/07/2020).
- Kosaretskii, S., & Chernyshova, D. (2013). Electronic communication between the school and the home. *Russian Education & Society*, 55(10), 81-89.
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: The assessment of trustworthiness. *American journal of occupational therapy*, 45(3), 214-222.
- Kurtz, G. (2014). Integrating a Facebook group and a course website: The effect on participation and perceptions on learning. *American Journal of Distance Education*, 28(4), 253-263.
- Lewis, C., & Lamb, M. E. (2003). Fathers' influences on children's development: The evidence from two-parent families. *European journal of psychology of education*, 18(2), 211-228.
- Mayangsari, I. D., & Aprianti, A. (2017). Understanding communication among parents and teachers in WhatsApp. Case study in Bandung, Indonesia. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanitie (MJSSH)*, 2(2), 18-23.
- McBride, B. A., & Rane, T. R. (1997). Father/male involvement in early childhood programs: Issues and challenges. *Early Childhood Education Journal*, 25(1), 11-15.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Çev. Ed. S. Turan. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Neuman, L. V. (2013). *Toplumsal araştırma yöntemleri. Nitel ve nicel yaklaşımlar* (2 Cilt). S. Özge (Çev.). İstanbul: Yayınodası Yayıncılık.
- Nutkins S., McDonald, C., & Stephen, M. (2013). *Early childhood education and care: an introduction*. Los Angeles: SAGE.
- Olmstead, C. (2013). Using technology to increase parent involvement in schools. *TechTrends*, 57(6), 28-37.
- Özdamlı, F., ve Yıldız, E. P. (2014). Parents' views towards improve parent-school collaboration with mobile technologies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 131(0), 361-366.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Atli, S., ve Şahin, B. K. (2015) Okul öncesi dönem: Anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3).11(3).
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Akyürek, O. ve Taşkın, N. (2017). Ebeveyn olarak okul öncesi öğretmenleri: Nitel bir çalışma. *Turkish Online Journal Of Qualitative Inquiry*, 8(2),272-290. Doi:10.17569/tojqi.308590.
- Sanders, J. M. (2016). Focus on family: Teachers as parents: Using technology to facilitate parent involvement:Susan catapano, editor. *Childhood Education*, 92(1), 95-96.
- Shechtman, T., & Boucherian, A. (2015). Between parents and teachers in post-primary education. *Jerusalem:Initiative for Applied Research in Education, Israel Academy of Sciences and Humanities*.
- Şimşek, H., ve Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Temel, F. (2010). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Tezel-Şahin, F., ve Özyürek, A. (2016). *Anne baba eğitimi ve aile katılımı*. Ankara: statistik Dünyası.
- Thompson, B. (2009). Parent-teacher e-mail strategies at the elementary and secondary levels. *Qualitative Research Reports in Communication*, 10(1), 17-25.
- Toran, M., ve Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.
- Torun, F., (2000), Değişik açılardan babanın çocuk gelişimindeki rolü ve önemi, çocuğun yaşamında babanın rolü ve önemi sempozyum raporu, İstanbul: *Anne Çocuk Eğitim Vakfı* Yayın No:12.
- Tuncer, N., Sak, R. ve Şahin, İ. T. (2018). *Aile eğitimi*. (4. Baskı) Ankara: Vize Yayıncılık.
- Uludağlı, N. P. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 70-88.
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Wahyuni, S., & Febianti, K. (2019). The use of WhatsApp group discussion to improve students' writing achievement. *Indonesian Educational Administration and Leadership Journal*, 45-51.
- Walsh, B. A., Cromer, H., & Weigel, D. J. (2014). Classroom-to-home connections: Young children's experiences with a technology-based parent involvement tool. *Early Education and Development*, 25(8), 1142-1161.
- Wasserman, E., & Zwebner, Y. (2017). Communication between teachers and parents using the WhatsApp application. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 16(12), 1-12.